

Methodological Tendencies of Graduate Theses in the Context of Children's Literature and Values Education

Feride İDİ TULUMCU**

Mehmet ÖZDEMİR***

Fatih Mehmet TULUMCU****

Abstract. Apart from the factors such as a good education-training program, family and social environment, the literary works that encourage the individuals to think and provide that they sense and self-learn can be considered as an important tool in providing an effective values education and character development. Considering the necessity of providing values education effectively from an early age, the importance of children's books and therefore the importance of children's literature is understood. It is observed that the academic studies have increased especially after 2014 within the context of the children's literature and values education. It has been determined that a significant portion of the theses written in Turkey in the field of values education concentrates on topics connected to Turkish education and teaching. The aim of this research was to determine and evaluate the methodological quality and researcher tendencies of the studies conducted at the graduate level, which had a certain increase in quantity until 2020. In the research, 99 theses approved by YÖK until 2020 in the context of children's literature and values education were examined in terms of the tag, research model and value or value category variables, on which they were based, of the relevant theses. In the context of children's literature and values education, when the postgraduate theses prepared in the universities which conduct studies at the postgraduate level were examined, it was observed that studies were conducted on certain academic fields and branches of science. When the types of works that were the subject of the sampling were examined, it was observed that especially fictional and plot-oriented genres were examined in the context of values education, and it was observed that all the theses revealed very different value and value categories although they were examined within the framework of a certain printed document's value or value category determined in various ways.

Keywords: Children's literature, values education, value, value categories, methodology.

** Orcid ID: <https://orcid.org/0000-0002-3054-4119>, Res. Assist., Sakarya University, Turkey, ferideidi@sakarya.edu.tr

*** Orcid ID: <https://orcid.org/0000-0002-5838-0304>, Assist. Prof. Dr., Sakarya University, Turkey, mehmetoz@sakarya.edu.tr

**** Orcid ID: <https://orcid.org/0000-0003-3132-5337>, Res. Assist., Sakarya University, Turkey, ftulumcu@sakarya.edu.tr

1. INTRODUCTION

Values are important in many aspects such as providing the continuity of society and protecting the moral order in society. With the emergence of numerous moral difficulties in societies, the priority paid to and the sensitivity expressed regarding this subject has increased in recent years. Values are notions that are fundamental for the formation of a healthy personality, enable participation in social life, organize social life, and play a significant role in cultural transfer performance. Values are one important, especially central component of our self and personality, distinct from attitudes, beliefs, norms, and traits. Values are critical motivators of behaviors and attitudes (Schwartz, 2012, p.17). The concept of value concerns both the individuals and the society, and there are values unique to each society as well as to each individual. Values have been variously defined as things which are considered 'good' in themselves (such as beauty, truth, love, honesty and loyalty) and as personal or social preferences (Halstead, 2005, p.4). According to Harland and Pickering (2011, p.3), we all live our lives through values, trying to make good choices in the situations we face. A value is not just a preference but is a preference which is felt and/or considered to be justified —"morally" or by reasoning or by aesthetic judgments, usually by two or all three of these (Kluckhohn, 1962, p.396).

Values Education

Values have undeniable importance both in the development of human character and in social life. Providing an effective value education to individuals from an early age has been adopted and put into practice by the family, school and society in almost all countries. Values education, traceable to Confucius and Aristotle in the ancient world and to Abu al-Ghazali, Thomas Aquinas and Thomas More in the medieval world, found voice in modern educational theory through works such as those of John Dewey, Laurence Kohlberg and Richard S. Peters in the twentieth century. While concentration on values as central to pedagogy was often conceived of as marginal at best or oppositional at worst in the context of empirical science's domination of twentieth century educational thought, policy-making and practice, in recent times, cognitive, behavioural, social and pedagogical theories have coalesced to shed new light on values education as a complementary means of addressing all the needs of education in a comprehensive and effective way (Lovat, 2011, p.148). Values education, which has been significant in society from the start of history, has grown increasingly systematic, and it is now recognized as a distinct educational discipline, particularly in schools. It is an indisputable fact that the future of a society depends on well-educated and character-wise people, and people cannot have a good character by themselves. For this reason, providing the values and skills for each individual at school age that will help him/her to display appropriate moral behaviour are among the main targets of schools (Ekşi, 2003, p.81).

Values education is an effective concept, especially in character development. Thus, it has different equivalents in the literature such as character education, moral education. Character education is defined as those educational practices that foster the development of student character. Character is defined as the set of psychological characteristics that motivate and enable the individual to function as a competent moral agent, that is, to do 'good' in the World (Berkowitz, 2011, p.153). Apart from the factors such as a good education-training program, family and social environment, the literary works that encourage the individuals to think and provide that they sense and self-learn can be considered as an important tool in providing an effective values education and character development. The purposes of literature education have been determined in the curricula with different aspects and different dimensions. Some of these can be summarized with their reference points as follows: Literature education will give students the power to read, understand, think and interpret. It will bring the habit of critical thinking. It will improve their sensitivity and refine their taste. It will teach you to recognize beauties and to get a nice, sensory taste from them. It will plant a love of nature and humanity in them. It will create and enlarge their dream and emotional realms (Özdemir, 1987, p.78). Good literature with character development themes has the power to develop, shape, and reinforce dispositions essential for instilling in students important core ethical values (Almerico, 2014, p.3). According to Maren and Grisebach (1995), a literary text can be evaluated in terms of many different perspectives; moral values, national values and behaviours, elements that will help history, individual-psychological and social-psychological values for the reader of later times have been listed among these.

Children's Literature Products in Values Education

Considering the necessity of providing values education effectively from an early age, the importance of children's books and therefore the importance of children's literature is understood. The values and ideas of children's books are of huge cultural relevance precisely because children's books are read by and for children, and such values and ideas are often passed on to future generations (Alvstad, 2010, p.26). Children's literature products improve the language skills of the child and also provides that awareness of national and universal cultural values raises and an attitude develops related to these values (Karatay, 2015, p.941).

Good books can do so much for children. At their best, they expand horizons and instil in children a sense of the wonderful complexity of life ...No other pastime available to children is so conducive to empathy and the enlargement of human sympathies. No other pleasure can so richly furnish a child's mind with the symbols, patterns, depths, and possibilities of civilisation. (Landsberg 1987, p.34; as cited in Lesnik-Oberstein, 2005, p.15). Knowing about quality works at an early age ensures the development of the characters and emotions of children as well as their mental development, expands their perspective on the world, and improves their awareness of humanity and life. To provide sensitivity training for children/young people by stimulating their senses, by providing them emotional training by bringing them together with different emotional

states and by making them feel the importance of values that have reached the social and universal dimension are among the important functions of quality children's and youth literature works (Aslan, 2018, p.35). As Rundell has stated (2020, p.39) if you want to be amazed, feel the hunger and the longing for justice, children's literature will be the place to face forward to shake the heart of the old warhorse in the stable.

Literary children's books have an important place in introducing people and life to children. These products should make children feel the beauty of values such as peace, friendship, love, respect and tolerance (Aslan, Karaman Kepenekçi & Doğan Güldenoğlu, 2019, p.139). Rundell (2020, p.47) has summarized her thoughts on children's books as "Children's books tell me about hope now as it used to be. They say, look, that's what courage is. That is what generosity is. Children's books tell me that the world we live in is the world of the people who make jokes, Children's books tell me, through wizards, lions, and talking spiders, that the world we live in is the world of the people making jokes, slogging and enduring pain. Children's books say "The world is a big place". They say "Hope is valuable". They say that "bravery is important, wit is important, empathy is important, love is important." Although children's books and literature do not have a direct function such as teaching or value transfer, we observe that qualified children's literature products indirectly achieve this and gain an important place in the minds and hearts of children. As a matter of fact, values education cannot be achieved by dictation, and the most important element that can achieve this by having children sense and internalize, especially when transferring values to children, is literature products.

Value Classifications

On the one hand, as we shall elaborate, the value priorities prevalent in a society are a key element, perhaps the most the most central, in its culture, and the value priorities of individuals represent central goals that relate to all aspects of behaviour. On the other hand values are directly influenced by everyday experiences in changing ecological and sociopolitical contexts. Values are therefore well-suited for examining the ongoing process of cultural and individual change in response to historical and social changes (Smith & Schwartz, 1997, p.80). The existence of different definitions and opinions about what the concept of value means has also shown its effect in the classification of values (Aslan, 2011, p.5). Although the nature of values and their structure may be universal, individuals and groups differ substantially in the relative importance they attribute to the values. That is, individuals and groups have different value "priorities" or "hierarchies." (Schwartz, 2012, p.3). The change in the historical process and the different structures of individuals and societies have brought along various value classifications. There are various value classifications in the world and our country.

It is possible to summarize the commonly used classifications among these value classifications as follows: Maslow (1996, p.58-59) has stated that the individual whose biological, social and psychological needs are met is the individual with peak experiences. He explains the irreducible basic values of this reality during the perception of reality in peak experiences in fourteen main items: truth, goodness, beauty, integrity,

vitality, originality, perfection, completeness, justice, simplicity, wealth, effortless, cheerfulness and self-sufficiency. Schwartz has examined values in ten different groups: power, achievement, hedonism, stimulation, self-orientation, universalism, benevolence, traditionalism, conformity, and security. There are 56 values in these ten different groups (Akbaş, 2004, p.55). After Spranger, and then after Allport, Vernon and Lindzey (1960), who later have conducted a big study called "Study of Values" inspired by him, it has been customary to group values in six groups: aesthetic, theoretical, economic, political, social and religious values. Cited by: Gungor, 1998, p.84). Güngör has also added "moral values" to this classification and grouped the values in seven groups (Güngör, 1998, p.85). Milton Rokeach (1973) has classified values as instrumental values and target values. Target values include the basic values of life, and instrumental values include the forms of behaviour that can be used to achieve these targets (Akbaş, 2004, p.30). Peterson and Seligman (2004) have determined eleven criteria for a characteristic to be classified as virtue and explained the virtues as wisdom, courage, humanity, justice, temperance and transcendence based on these criteria.

Although it is observed that these classifications, which are included in the foreign literature, have been frequently used in values education studies conducted in Turkey, new studies have also been conducted and values have been grouped and interpreted under certain categories. Mengüşoğlu has exemplified high values like love, knowledge, truth, and innocence and he has explained instrumental values as utility, interest, doubt, envy, and behavioural values as values found in etiquette and traditions of nations (Yılmaz, 2013, p.50). Kavcar (1999) has explained values under two headings as individual and social values. Yaman (2014, p.25) has grouped values into categories as traditional, historical, cultural, philosophical and as religious values, and objective, logical, moral and aesthetic. In addition, different classifications have been also found in various academic sources (Güven, 2012; Karatay, Destebaşı & Demirbaş, 2011; Akbaş, 2004; Ülken, 2001; Dilmaç, 1999).

There are various studies in which the postgraduate theses conducted in the fields of values education have been examined. Akçay and Tunagur (2017) have examined 118 master's theses prepared to determine the values, and reached results such as the number of values included in the theses, the classifications used in these theses, the most frequent values used in these theses. Gündüz, Başpınar and Büyükkarcı (2017) have performed the content analysis of the doctorate theses conducted on values education between 2000-2015 and reached the findings of years, universities, and methods. Elbir and Bağcı (2013) have assessed the postgraduate studies in the field of values education and conducted a research to determine the subjects that can be studied in this field. Kapkın, Çalışkan and Sağlam (2018) have examined 113 postgraduate theses conducted in Turkey in terms of various variables within the context of values education between 1999-2017 and Adıgüzel and Ergünay (2012) have examined the theses prepared about values in Turkey in terms of the educational sciences and teacher training. Akman (2020) has examined and interpreted 137 theses, open to access,

prepared in the field of Turkish education in terms of different variables such as year, advisor, subject, problem, the research method.

Purpose of the Research

When we examined research studies in the field of children's literature, we found many studies that examine children's books in terms of values education. When the studies conducted at the graduate level were examined, it was observed that the works of children's literature examined in the context of values education were quite high among the studies in the field of children's literature. When we examined Balta's study (2019) named Content Analysis of the Postgraduate Studies on Children's Literature (2011-2018), we observed that value transfer was the second most studied subject in the distribution of children's literature theses according to their subject. Considering that the subject of values education was the most studied and researched in children's literature studies, this study aimed to determine the value trends in studies conducted in the field of children's literature.

2. METHOD

Research Model

Document review, one of the qualitative research methods, was used in this research. Document analysis is a qualitative research method which is defined as documentary scanning used to analyze the works such as the pictures, films, etc. bearing the traces of past phenomena and the printed materials such as books, magazines, etc., published about these phenomena (Karasar, 2008, p.183). The approved postgraduate theses registered to the "YÖK thesis" prepared in the context of children's literature and values education constituted the examined document of this research.

Data Collection

In the research, among the theses registered in the YÖK National Thesis Database, the advanced review was used with value, education and child topics and 113 theses were found in which values were examined in the children's literary works. These theses have been prepared between 1991 and 2020. Among these theses, 99 theses which were considered to be directly related to the subject of this study were selected and 6 of these theses were doctorate theses and 93 of them were postgraduate theses. 14 theses that were not directly related to the subject of this study were excluded and the selected 99 theses were examined based on the criteria.

Data Analysis

Content analysis, one of the qualitative content analysis methods, was used in the assessment of the theses examined in this research. The procedure done basically in the content analysis is to bring similar data together within the framework of certain concepts and themes and to interpret them by organizing them in a manner that the reader could understand (Yıldırım & Şimşek, 2013, p.259). While analyzing the related

theses; author, publication year, type, university, field and department of the thesis constituting the tag of a thesis constituted the first category of the research. In particular, the sources, the selected sample, the type of sample, the method used, the value for which the analysis is made and the value classification, the values/value categories and the number of these values and value categories that the graduate thesis takes as a basis which also constituted the essence of the research, revealed the methodology of the theses and examined in the relevant theses. The codes of the research consisted of tables and graphed statements in the findings section of this paper. While forming these codes, the method part of the relevant theses and, if necessary, the findings and conclusion parts were subjected to content analysis.

3. FINDINGS

Findings Related to the Tags of the Postgraduate Theses

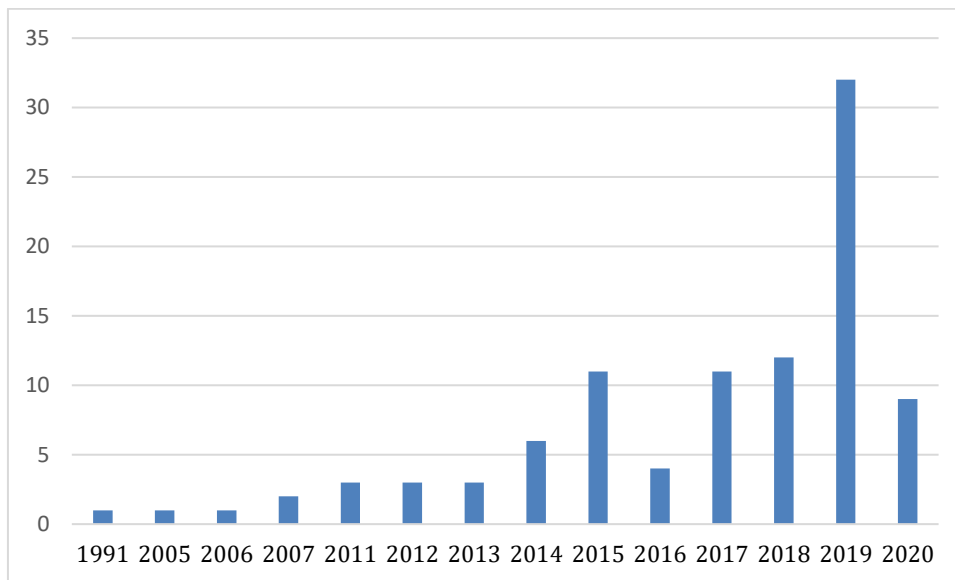

Figure 1. Distribution of the Postgraduate Theses Conducted in the Context of Children's Literature and Values Education by Years

The first postgraduate study in the context of children's literature and values education has been conducted in 1991. It has been observed that these studies, conducted at a limited level until 2014, have increased after 2014.

Table 1

Distribution of the Postgraduate Theses Conducted in the Context of Children's Literature and Values Education by Type

Thesis Type	Number of Theses
Postgraduate	93
Doctorate	6

It was found that most of the postgraduate theses conducted in the context of children's literature and values education were at the master's level. It was observed that studies at the doctoral level started after 2013. One of the six doctorate thesis prepared at Sakarya University and the others were prepared at Atatürk University.

Table 2

Distribution of the Postgraduate Theses Conducted in the Context of Children's Literature and Values Education by University

University	Number of Theses
Afyon Kocatepe University	11
Atatürk University	10
İnönü University	8
Necmettin Erbakan University	8
Uşak University	7
Gazi University	6
Marmara University	6
Bülent Ecevit University	4
Gaziantep University	3
Dokuz Eylül University	3
Sakarya University	3

It was seen that the postgraduate thesis studies conducted in the context of children's literature and values education were mostly conducted in Afyon Kocatepe, Atatürk, İnönü, Necmettin Erbakan, Uşak, Gazi, and Marmara Universities, respectively. One

study was found in each of 15 universities (Bolu Abant İzzet Baysal, Ahi Evran, Akdeniz, Bayburt, Celal Bayar, Çanakkale 18 Mart, Erciyes, Erzincan Binali Yıldırım, Giresun, Karadeniz Teknik, Mardin Artuklu, Nevşehir Hacı Bektaş Veli, Okan, 19 Mayıs, and Siirt Universities) which were not included in Table 2. Again, two postgraduate theses were determined in each of 8 universities (Ağrı İbrahim Çeçen, Ankara, İstanbul Aydın, Mersin, Selçuk, Trakya, Uludağ, and Yüzüncü Yıl Universities) which were not included in table 2.

Table 3

Distribution of the Postgraduate Theses Conducted in the Context of Children's Literature and Values Education by the Fields of Study

Field of Study	Number of the Researchers Studying on the Field
Education	84
Turkish Language and Literature	32
Religion	2
German Language and Literature	1
Philosophy	1
Linguistics	1
Eastern Languages and Literature	1

When the study fields of the researchers who prepared the theses were examined, it was seen that the researchers registered their theses in the YÖK National Thesis Center in more than one field. Therefore, it was seen in Table 4 that the number of researchers was higher than the number of theses. For example, it was seen that 21 researchers were studying both in the field of education and in the field of Turkish Language and Literature. It was seen that the postgraduate theses conducted in the context of children's literature and values education concentrated in education and Turkish Language and Literature fields. Apart from this, it was observed that there were 2 researchers in the field of Religion and 2 researchers in the field of Linguistics, Philosophy, Eastern Languages and German Language and Literature.

Table 4

The Fields of Science in which the Postgraduate Theses Conducted in the Context of Children's Literature and Values Education were Studied

The Branches of Science in which The Postgraduate Theses were Conducted	Number of Researchers/Theses
Turkish Education	65
Classroom Education	14
Turkish Language and Literature	7
German Language Education	2
Pre-school Education	2
Religious Education	1
Islamic civilization and Social Sciences	1
Kurdish Language and Culture	1
Secondary Education Social Fields	1
Social Studies Education	1
Education Programs and Education Programs Education	1
Turkish-Islamic Literature	1
History of Turkish-Islamic Thinking	1
New Turkish Literature	1

It was observed that "Turkish Education" was the branch of science in which the great majority of postgraduate studies in the context of children's literature and values education were conducted. Apart from Turkish Education, it was observed that there were also studies in Classroom Education and Turkish Language and Literature, respectively, in the context of children's literature and values education. It was observed that there were a limited number of studies in German Language Education, Religious Education, Curriculum Education, Pre-School Education, Islamic Civilization and Social Sciences, Kurdish Language and Culture, Secondary Education Social Fields, Social Studies Education, Turkish-Islamic Literature, History of Turkish-Islamic Arts and New Turkish Literature.

Findings Related to the Methodology of the Postgraduate Theses

Findings Related to the Population-Sample and Subject of Postgraduate Theses

Table 5

Population-Sample Type in the Postgraduate Theses in the Context of Children's Literature and Values Education/ Resource or Resource Person of which is the Subject of the Research

Population-Sample Type/Resource or Resource Person of which is the Subject of the Research	Number of Examination
All or part of the works of the author or poet	67
Works selected by a particular genre, subject or theme	36
A certain historical period or series	17
Child Magazines	10
Translated children's classics and books	9
Folk literature works	7
Works for a specific grade level or age group	6
Popular works/popularity level	5
100 main works	2
Picture Book	1

When Table 5 was examined, it was observed that there were different selection habits in determining the research topic or sample in the postgraduate theses prepared in the context of children's literature and values education. It was observed that the researchers had the tendency to choose all or a certain part of the works of an author or poet in the selection of samples or topics. The analysis of these writers or poets was discussed in Table 6.

Also, it was frequently observed that the researchers focused on a specific genre or theme, or a historical period, and the publication range of the source work, while choosing a sample or research topic. It can be mentioned that the periodicals published for children were also at the centre of attention of researchers in the context of values education. Three of these periodicals were children's magazines with old letters, while the rests were popular children's magazines and the magazines published in the Latin alphabet in a certain period. It was seen that the main works, classics and folk literature products that were thought to be appropriate to children constituted the sample of the research although this was at a low level.

It was observed that especially the age group and education level of the children were assessed as a sample group in these studies conducted in the context of values education and whose subject was children. In a limited number of studies, it was observed that the choices made by children, that is, popular children's books or magazines, affect the sample selection, and they were effective in naming the postgraduate theses.

Table 6

The Author or Poet who was Subject to Population-Sample Selection in the Postgraduate Theses Conducted in the Context of Children's Literature and Values Education

The Author or Poet who was Subject to Population-Sample Selection	Number of Postgraduate Theses	The Author or Poet who was Subject to Population-Sample Selection	Number of Postgraduate Theses
A.Vahap Akkaş	1	Melih Cevdet Anday	1
Abdulla Şaik	1	Memduh Şevket Esendal	1
Ahmet Yılmaz Boyunağa	1	Mevlana İdris Zengin	1
Aslı Der	1	Miyase Sertbarut	2
Aydoğan Yavaşlı	1	Mustafa Ruhi Şirin	1
Aygen Sibel Çelik	1	Muzaffer İzgü	2
Ayla Çınaroğlu	1	Necdet Neydim	2
Aysel Gürmen	1	Nezihe Meriç	2
Ayşe Yamaç	1	Nur İçözü	1
Aytül Akal	4	Nuran Turan	1
Behiç Ak	3	Oktay Rifat Horozcu	1
Bekir Yıldız	1	Orhan Veli Kanık	1
Berdibek Sokpakbayev	1	Ömer Seyfettin	2
Bican Veysel Yıldız	1	Rakım Çalapala	1
Cahit Uçuk	1	Reşat Ekrem Koçu	1
Cahit Zarifoğlu	3	Sara Gürbüz	1
Fatih Erdoğan	1	Sema Maraşlı	1
Feridun Oral	1	Serpil Ural	1
Gülsüm Cengiz	1	Sevinç Kuşoğlu	1

Gülten Dayıođlu	2	Seza Kutlar Aksoy	2
Hasan Aycı	1	Ülker Köksal	1
Hasan Kallimci	1	Ümit Kaftancıođlu	1
Hasan Latif Sarıyüce	1	Üzeyir Gündüz	2
Hikmet Temel Akarsu	1	Yalvaç Ural	3
İrfan Gürkan Çelebi	1	Yavuz Bahadırođlu	3
Mavisel Yener	1		

51 writers and poets were determined as the sample or subject of 67 postgraduate theses in the context of children's literature and values education listed alphabetically in Table 6. When the relevant table was examined, it was observed that the works of Aytül Akal, Behiç Ak, Cahit Zarifoğlu, Yalvaç Ural, Yavuz Bahadıroğlu, Gülten Dayıoğlu, Miyase Sertbarut, Muzaffer İzgü, Necdet Neydim, Nezihe Meriç, Ömer Seyfettin, Seza Kutlar Aksoy, Üzeyir Gündüz were the subject of two or more theses.

Table 7

The Type of the Source/Work Examined

The Type of the Work Examined	Number of Postgraduate Theses
Story	50
Novel	38
Tale	21
Poem	15
Type distinction was not performed	10
Theatre (play/public theatre)	6
Essay	4
Fable	4
Folk Tale	3
Biography	2
Comic book	2
Article	2
Memoir	1

Proverb	1
Riddle	1
Epic	1
Myths	1
Funny Story	1
Movie	1
Travel Writing	1

When Table 7 was examined, it was observed that the stories, novels and fairy tales were the most studied genres in postgraduate theses prepared in the context of children's literature and values education. Apart from these genres, poetry and theatre genres were mostly included, respectively. When the works, which were expressed to be without genre distinction, were examined, it was observed that all of them were periodicals for children. As its number was indicated in Table 5, it was observed in the values education study conducted in all children's magazines that no distinction was made between genres and there was no analysis for genre distinction.

Findings Regarding the Value and Value Classification Method of the Postgraduate Theses

Table 8

The Source of the Value and Value Classification Method Used by the Researcher

Source	Number of Postgraduate Theses/researchers	Thesis/researcher using value category	Thesis/researcher not using value category
The ones produced from academic texts	8	3	5
The ones formed by the researcher	7	4	3
The ones synthesized from the value lists	12	8	4
The ones who used a certain value list	9	9	-
The ones who benefitted from a different work other than the work examined	1		

The ones deduced from the work examined	36	19	17
The ones who took the curriculum as a basis	26	3	23

When Table 8 was examined, it was observed that most of the postgraduate theses examined in the context of children's literature and values education took the source work directly as a basis and deduced the value or value categories from the studied work. The researcher's attitude here was how many different values or value categories he/she created, rather than the presence/absence of values. Although the values produced from the studied work observed in this type of research were deduced by the researcher, it may be said that some researchers tended to show the value expressions they created based on the literature or similar value lists under certain categories. It was also noted that values and value lists were formed by only one researcher by examining the primary school Turkish textbooks, and the work of an author selected in line with this list was examined.

It was observed that researchers, who took the curriculum as a basis, benefited from the values or themes in the curriculum which were prepared for Turkish, Social Studies, Life Science, Religious Culture and Moral Knowledge, Turkish Language and Literature courses approved by the Ministry of National Education and put into practice for a certain period. In addition, while some researchers took only one curriculum as the basis, some researchers used the values and themes from two or more curricula while forming a value list. In addition, the General Objectives of the Turkish National Education, the general objectives of the Turkish lesson and the value list determined by the Board of Education and Discipline included in the curriculum were also used by some researchers. Almost all of the researchers who used the curriculum did not list the values included in the list of values, which they deduced or used, under certain categories. Those who preferred categorization formed their own value categories.

The researchers who synthesized the value lists did not rely on a single source when forming value and value categories but preferred the valid value lists created by certain researchers, the values in the curricula, and at least two of the academic studies of domestic or foreign researchers. It was seen that those who formed value lists based on the valid value lists tended to categorize.

It can be said that a significant part of the researchers who preferred a certain value classification used Schwartz's List of Values. Apart from this, the value lists formed by Peterson and Seligman (2004), Kavcar (1999), Karatay, Destebaşı and Demirbaş (2011-Value Processing Frequency Scale) were used. It was observed that all of the researchers, who used a certain value classification, categorized values indirectly.

The values or value lists produced from academic research were used by making benefitting from the other researchers' academic texts such as thesis, article, book or book chapter. The vast majority of these researchers did not choose to categorize values.

It was noted that the value lists formed by the researcher did not refer to the value and value classifications used by the researchers preparing the postgraduate thesis in the method part, and any academic text, scale, value list, curriculum or resource. In general, it was observed that these researchers mentioned 'literature reading' and value or value classifications when forming value lists.

Table 9

Value Lists and Academic Texts Used in the Theses Prepared in the Context of Children's Literature and Values Education

Researcher	Value Lists/Academic Texts	Number of postgraduate theses
Karatay, Destebaşı & Demirbaş, (2011)	Value Processing Frequency Scale	1
Vedat Özcan	Character Education with Stories	2
H. Emin Öztürk	Basic Values in the Western Children's Classics	2
Takiyeddin Mengüşoğlu	Human Philosophy	2
Güngör, E. (1998)	Studies in the Psychology of Values Moral Psychology, Moral Values and Moral Development	6
Spranger (1928)	Value Classification of Spranger (1928)	4
Cahit Kavcar (1999)	The value classification in the work of Cahit Kavcar named "Literature and Education" (1999: 22)	4
Schwartz	Schwartz Values List	4
Güven (2012)	Güven (2012) Values List	1
Büyükdüvenci, S. (2002).	On the Value of Value.	1
Ülken, H.Z. (2001)	Knowledge and Value.	1
Helwig, C., Ryerson, R., & Prencipe, A. (2008)	Children's, adolescents', and adults' judgments and reasoning about	1

	different methods of teaching values. Cognitive Development	
Nel Noddings	“Difficulty of Sensitivity: An Alternative Approach for Education”	1
Hayati Hökelekli (2013)	Values psychology and education in the family, school and society	1

When the value lists and academic resources used by the researchers in the postgraduate theses were examined, it was observed that certain classifications came to the fore. The Values listed in 7 categories listed by Güngör (1998), based on Spranger's value classification and by adding the moral values category, appeared as the most preferred value classification in the theses. Apart from this, the value list also formed by Spranger (1928), the value list of Schwartz and the value categories determined by Cahit Kavcar were used. Various classifications related to values included in the domestic and foreign academic resources were also preferred by the researchers.

Findings Regarding Value Categories and Number of Values

When the value and value categories were examined by various methods in the postgraduate theses prepared in the context of values education and children's literature, it was observed that almost all researchers, except those who used a certain value list, reached different results when determining the value categories and values. It was seen that while some of the researchers who determined value categories put values under a single category, some use the value lists that reached 11 categories. Those who assessed the values in a single category expressed the values as 'universal', 'national' and 'spiritual'. The researchers classifying values into two categories grouped the value categories as individual-social, religious-social, state-people, moral-social, positive-negative, universal-national, cultural-social.

It was determined that the researchers who did not use certain values of value lists conceptualized the value categories as cultural, social, universal, national, religious, social, moral, political, scientific, aesthetic, economic, individual, spiritual, metaphysical, worldly, positive, negative, self-oriented, traditional, persona, physiological, safety, belonging, self-worth, self-esteem, self-actualization. In addition, there were researchers who did not express the value categories with a word or group of words but used explanatory expressions: 'the values with a mediating role in the education of the model human profile', 'the behaviour that is negated in the education of the model human profile', 'the values that prioritize the ideal person', 'the undesirable behaviour in the education of the ideal person', 'the behaviour desired to be realized in the individuals', 'the suggestions about social life', 'the values coming to the forefront in the ideal human education', 'the values that should not be included in the ideal human typing', 'the values related to state administrators', 'the values related to the people', 'the direct religious

and social values', 'the values that help personal development'. Some researchers did not use these methods while forming value categories but used direct value expressions as value categories. For example, the concepts that can be defined as value expressions such as love, respect, sensitivity were used as value categories, and the sub-values such as love of animals, love of nature, respect for elders, self-respect, and sensitivity to the natural environment were listed under these categories.

When the value lists used in the postgraduate theses prepared in the context of values education and children's literature were examined, it was observed that a minimum of 4 and a maximum of 95 values were listed. It was determined that there was no common trend in the number of values, except for those who use a certain value list, and the differences in the value expressions drew attention in almost all the researchers even if the number of values was equal.

4. CONCLUSION, DISCUSSION AND RECOMMENDATIONS

It is observed that the postgraduate studies have increased especially after 2014 within the context of the children's literature and values education. Almost all of these studies are at the postgraduate level. When these studies were assessed especially in terms of method selection and sampling, it was observed that they were similar studies. It was determined that the postgraduate studies, the printed texts, generally considered to be suitable for children, were produced without using methodologically valid and reliable values or value categories. In the context of children's literature and values education, it drew attention that the postgraduate theses had issues to cause problems especially in terms of method. It was noted that most of the theses examined within the scope of the research either did not provide information about the method used in the method part or there were ambiguous and general statements about the method such as descriptive scanning/source scanning/description/descriptive analysis/tagging and case study. When these studies were examined, it was understood that document review and documentary scanning methodology dominated the research in general. However, in the method of a limited number of studies, it was included how the codes and categories used during the analysis, an important element of document review/documentary scanning, were explained. Especially in a thesis prepared on the values education in the context of children's literature, it was observed that it was not explained which value classification was chosen and why, while the value and value categories to be used in the document review/documentary scanning study were very important. In addition, it can be mentioned that a very limited number of expert opinions were taken or the validity and reliability studies were conducted with different methods. It is thought that the confusion about the methodology can be eliminated with the qualified academic publications and doctoral studies prepared with different research models that will form a methodological framework in the context of children's literature and values education.

In the context of children's literature and values education, when the postgraduate theses prepared in the universities which conduct studies at the postgraduate level were examined, it was observed that studies were conducted on certain academic fields and branches of science. Although the concepts of 'child', 'literature', 'value' and 'education' were studies that fall within the subject area of different disciplines such as sociology, philosophy, psychology and linguistics, the production of the postgraduate studies conducted on the values education in the context of children's literature within the framework of certain disciplines and research areas led to the emergence of studies at similar levels that did not contribute to each other. To prevent this situation, a suitable environment should be prepared to enable interdisciplinary studies and it should be provided that the experts working in this field interact with different disciplines. It is clearly seen that this uniformity is the main reason why graduate theses prepared in the context of children's literature and values education do not have diversity in terms of content and method.

It can be mentioned that a different aspect of the selection of samples and in the postgraduate theses has emerged in the context of values education and children's literature. Unlike other postgraduate theses, it was observed that the sample and the subject emerged also as an element determining the method in determining the research method of these postgraduate theses. It can be inferred that the content characteristics of the elements such as the author, journal and work that are the source of the sample of a thesis directly affect the determination of the values/value classifications in the postgraduate theses and the results of the academic study. Although sample selections were made based on a certain period, age group, class level, popularity level or an author who formed works for children in the context of children's literature, it was observed that the results of these theses emphasized the field of values education. Because mainly the basic framework of the method part of most of these theses was based on the values education and the use of different sources in forming of the value categories, even if values are produced from works, it can be concluded that the postgraduate theses were weaker in producing findings for children's literature. However, as it was observed, it did not reveal the conclusion that qualified results related to values education emerged. The sample selected in a postgraduate study directly affects the results. When these postgraduate theses were evaluated in the context of children's literature and values education, it can be mentioned that synthesis results were limited. To overcome this situation, it is required to select children-oriented samples and research methods, which are the subjects of the researches. It should be focused on the skills that children are active in, focusing on watching/listening, speaking and writing activities different from the sources where children will only be able to read in print.

When the types of works that were the subject of sampling were examined, it was observed that especially fiction and plot-oriented genres were examined in the context of values education. In addition, it can be said that the type of poetry, which is an

important carrier of oral culture, and which is the source of music, rhythm and cultural melodies, was not sufficiently included. In addition, the suitability of epic, folk tale, proverb, idiom and funny stories, which are Turkish folk literature products open to direct messages, should be discussed for values education studies. Considering that the scientific results of these works, which have educational functions in the cultural context, are predictable, analyzing these genres with different methods may lead to different scientific results. It is seen that there are few genres such as comics, movies, picture books, and theatre suitable for the children's affective world for visual arts among the genres that constitute the sample of the postgraduate theses. Texts suitable for children's level, which are non-fiction, used for information transfer, functional types such as travel writing, memoir, article and essay can be determined and can be the subject of research for. It was observed that the postgraduate theses examined in terms of publications for children on these genres were limited and this prevented the researchers from turning to these genres and they did not turn to these genres in the selection of the studied work.

It can be said that the part in which the theses examined in the context of children's literature and values education displayed the most difference and which was shaped according to the attitude of the researcher was the method part. Although all the theses were examined within the framework of the value or value category of a certain printed document determined in various ways, it was observed that they revealed very different value and value categories. This situation gives the impression that there is a need for scientific studies on the determination of values and categories of values, especially for children's literature, rather than the value determination in the printed documents analyzed. In particular, the fact that almost all of the researchers do not use a valid value classification or do not include serious validity and reliability studies about the value and value categories they use reveal that there is a significant lack of methodology in the literature. In addition, the use of themes and sub-themes in the curriculum, which is the planning element of the teaching process, and the use of value lists formed by certain commissions, which were not formed within the framework of scientific research, can be explained by the tendency of researchers to refer to valid and reliable value classifications. At this point, it was observed that the use of basic texts such as curricula, which researchers thought to be less controversial methodologically, for value analysis produces different results. In this sense, even the most important result was the curriculum of the same course about value and value categories, it was observed that there were differences between the value and value categories of the recently prepared curriculum in terms of number, content and categorization. This problem can be understood from the fact that some researchers did not find the curriculum sufficient and synthesized their own value lists by using various value lists in the literature.

References

- Adıgüzel, O. C., & Ergünay, O. (2012). Türkiye’de değerler üzerine gerçekleştirilen lisansüstü tezlerin eğitim bilimleri ve öğretmen yetiştirme perspektifinden incelenmesi [Examination of postgraduate theses on values in Turkey from the perspective of educational sciences and teacher training.]. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 11 (41), 18-33.
- Akbaş, O. (2004). *Türk milli eğitim sisteminin duyuşsal amaçlarının ilköğretim II. kademedeki gerçekleşme derecesinin değerlendirilmesi* [The affective purposes of the Turkish national education system in primary education II. Evaluation of the degree of realization at the level] (Unpublished Doctoral Dissertation). Gazi University, Ankara.
- Almerico, G. M. (2014). Building character through literacy with children’s literature. *Research in Higher Education Journal*, 26, 1-13.
- Akçay, A., & Tunagür, M. (2017). Değerleri tespit etmek amacıyla hazırlanmış yüksek lisans tezlerinde yer alan değerler üzerine bir inceleme [An examination on the values in the master's theses prepared to determine the values.]. *Turkish Studies*, 12(25), 55-82. <http://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.12249>
- Akman, S. (2020). *Türkçe eğitiminde değerler eğitimi üzerine yapılmış akademik çalışmaların değerlendirilmesi* [Evaluation of academic studies on values education in Turkish education] (Unpublished Master’s Thesis). Erzincan University, Erzincan.
- Alsvtad, C. (2020). Çocuk edebiyatı ve çeviri [Children's literature and translation] (Trans. Z. Şahincan Yılmaz). *Sözelti*, 1(1), 66-74.
- Aslan, C. (2009). *Yazınsal nitelikli çocuk kitaplarının çocuğun gelişim sürecindeki yeri* [The place of literary children's books in the development process of the child]. Çocuk ve Okuma Kültürü Sempozyumu (p. 189-200). Ankara: Eğitim-Sen Yayınları.
- Aslan, C., Karaman Kepenekci, Y., & Doğan Güldenoğlu, B. N. (2019). *Çocuk edebiyatında hoşgörü* [Tolerance in children's literature]. S. Karagül (Eds.). Türkçe Eğitimi ve Çocuk Edebiyatı Kurultayı (s.135-145). Ankara: Ankara Üniversitesi Yayınları.
- Balta, E. E. (2019). Çocuk edebiyatı üzerine yapılmış lisansüstü çalışmaların içerik analizi (2011-2018 yılları) [Content analysis of postgraduate studies on children's literature (2011-2018 years)]. *OPUS-Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi*, 10(17), 464-489. DOI: 10.26466/opus.510809
- Berkowitz, M. W. (2011). What works in values education. *International Journal of Educational Research*, 50, 153-158.
- Büyükdüvenci, S. (2002). *Değerin değeri üzerine* [On the value of value]. Ş. Yalçın (Eds.), Bilgi ve Değer (s. 249-253). Muğla Üniversitesi Felsefe Bölümü Sempozyum Bildirileri.
- Dilmaç, B. (1999). *İlköğretim öğrencilerine insani değerler eğitimi verilmesi ve ahlaki olgunluk ölçeği ile eğitimin sınanması* [Giving human values education to primary school students and testing education with moral maturity scale] (Unpublished Master’s Thesis). Marmara University, İstanbul.

- Ekşi, H. (2003). Temel insanî değerlerin kazandırılmasında bir yaklaşım: karakter eğitimi programları [An approach to gaining basic human values: character education programs]. *Değerler Eğitimi Dergisi*, 1(1), 79-96.
- Elbir, B., & Bağcı, C. (2013). Değerler eğitimi üzerine yapılmış lisansüstü düzeyindeki çalışmaların değerlendirilmesi [Evaluation of postgraduate studies on values education], *Turkish Studies*, 8(1), 1321-1333.
- Gündüz, M., Başpınar, Z., & Büyükkarcı, A. (2017). 2000-2015 Yılları arasında değer eğitimi üzerine yapılan doktora tezlerinin içerik analizi [Content analysis of doctoral theses on value education between 2000-2015]. *Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi*, 31, 705-718.
- Güngör, E. (1998). *Değerler psikolojisi üzerinde araştırmalar ahlâk psikolojisi, ahlâkî değerler ve ahlâkî gelişme -profesörlük tezi* [Studies on the psychology of values, moral psychology, moral values and moral development - professorship thesis]. İstanbul: Ötüken Neşriyat.
- Harland, T., & Pickering, N. (2011). *Values in higher education teaching*. London&New York: Routledge.
- Halstead, J. M. (2005). *Values and values education in schools*. Values in Education and Education in Values (Eds. J. Mark Halstead & Monica J. Taylor). London & Washington: Taylor & Francis e-Library.
- Helwig, C., Ryerson, R., & Prencipe, A. (2008). Children's, adolescents, and adults judgments and reasoning about different methods of teaching values. *Cognitive Development*, 23(1), 119-135.
- Hökelekli, H. (2013). *Ailede, okulda, toplumda değerler psikolojisi ve eğitimi* [Values psychology and education in family, school, society]. İstanbul: Timaş Yayınları.
- Kapkın, B., Çalışkan, Z., & Sağlam, M. (2018). Türkiye'de 1999-2017 yılları arasında değerler eğitimi alanında yapılmış lisansüstü çalışmaların incelenmesi [Examination of postgraduate studies in the field of values education in Turkey between 1999-2017]. *Değerler Eğitimi Dergisi*, 16(35), 185-209.
- Karasar, N. (2008). *Bilimsel araştırma yöntemi* [Scientific Research Methods]. Ankara: Nobel Yayınları.
- Karatay, H. (2015). *Değer aktarımı açısından yerli ve yabancı çocuk edebiyatı ürünleri* [Domestic and foreign children's literature products in terms of value transfer]. Uluslararası Asya ve Kuzey Afrika Çalışmaları Kongresi, 939-948.
- Karatay, H., Destebaşı, F., & Demirbaş (2015). Çocuk Edebiyatı Ürünlerinin 6, 7 Ve 8. Sınıf Öğrencilerinin Karakter Gelişimine Etkisi [The Effect of Children's Literature Products on Character Development of 6th, 7th and 8th Grade Students]. *Erzincan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 2, 123-140.
- Kavcar, C. (1999). *Edebiyat ve eğitim* [Literature and education]. Ankara: Engin Yayıncılık.
- Kluckhohn, C. (1951). *Values and value-orientations in the theory of action: An exploration in definition and classification*. T. Parsons & E. Shils (Eds.), *Toward a general theory of action* (s. 388-433) içinde. Cambridge, MA: Harvard University Press.

- Lesnik-Oberstein, K. (2005). *Defining children's literature and childhood*. Peter Hunt (Eds.). International Companion Encyclopedia of Children's Literature (p. 15-29). London and New York: Routledge.
- Lovat, T. (2011). Values education and holistic learning: Updated research perspectives. *International Journal of Educational Research*, 50, 148-152.
- Maslow, A. (1996). *Dinler, değerler, doruk deneyimler [Religions, values, peak experiences]* (Trans. H. Koray Sönmez). İstanbul: Kuraldışı Yayınları.
- Maren, M., & Grisebach (1995). *Edebiyat bilimi'nin yöntemleri [Methods of literary science]* (Trans. A. Ünal). Ankara: Atatürk Kültür Merkezi.
- Özcan, V. (2011). *Hikâyelerle karakter eğitimi [Character education with stories]*. İstanbul: Moralite Yayıncılık.
- Özdemir, E. (1987). Edebiyat Eğitimimizin Ölü Noktası [The Dead Point of Our Literary Education]. *Gösteri*, 85, 78-80.
- Peterson, C., & Seligman, M. E. (2004). *Character strengths and virtues: a handbook and classification*. Oxford University Press.
- Rundell, K. (2020). *Neden çocuk kitapları okumalıyız -ne kadar büyük ve bilge olursak olalım-* (Trans. Şiirsel Taş). İstanbul: Domingo Yayınevi.
- Schwartz, S. H. (2012). An overview of the schwartz theory of basic values. *Online Readings in Psychology and Culture*, 2(1), 1-20. <https://doi.org/10.9707/2307-0919.1116>
- Smith, P. B., & Schwartz, S. H. (1997). *Values*. J. W. Berry, M. H. Segall & C. Kagitcibasi (Eds.), *Handbook of cross-cultural psychology*, (s. 77-118) içinde. Boston, MA: Allyn & Bacon.
- Ülken, H.Z. (2001). *Bilgi ve değer [Knowledge and value]*. (2nd Ed.). İstanbul: Ülken Yayınları.
- Yaman, E. (2014). *Değerler eğitimi [Values education]*. (3rd Ed.). Ankara: Akçağ Yayınları.
- Yıldırım, A., & Şimşek, H. (2013). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri [Qualitative research methods in the social sciences]* (9th Ed.). Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Yılmaz, O. (2013). *Fatih Erdoğan'ın eserlerinin eğitsel değerler açısından incelenmesi [Examining Fatih Erdogan's works in terms of educational values]* (Unpublished Doctoral Dissertation). Atatürk University, Erzurum.

In the writing process of the study titled “Methodological Tendencies of Graduate Theses in the Context of Children's Literature and Values Education”, the rules of scientific, ethical and citation were followed; it was undertaken by the authors of this study that no falsification was made on the collected data. “Sakarya University Journal of Education Journal and Editor” had no responsibility for all ethical violations to be encountered, and all responsibility belongs to the authors and that the study was not submitted for evaluation to any other academic publishing environment.

Statement of Contribution of Researchers to the Article:

1st author contribution rate: 35%

2nd author contribution rate: 35%

3rd author contribution rate: 30%

Conflict of Interest Statement:

There is no conflict of interest.

Statement of Financial Support or Acknowledgment:

No financial support was received from any institution for this study.

Çocuk Edebiyatı ve Değerler Eğitimi Bağlamında Yapılan Lisansüstü Tezlerin Yöntembilimsel Eğilimleri

Feride İDİ TULUMCU**

Mehmet ÖZDEMİR***

Fatih Mehmet TULUMCU****

Öz. Etkili bir değerler eğitimi verilmesi ve karakter gelişiminin sağlanmasında, iyi bir eğitim-öğretim programı, aile ve sosyal çevre gibi faktörlerin dışında bireyi düşünmeye sevk eden, sezinleterek kendiliğinden öğrenmeyi sağlayan edebi eserler önemli bir araç olarak değerlendirilebilir. Değer eğitiminin küçük yaşlardan itibaren etkili bir şekilde verilmesinin gerekliliği göz önünde bulundurulacak olursa çocuk kitaplarının dolayısıyla çocuk edebiyatının önemi ortaya çıkar. Çocuk edebiyatı ve değerler eğitimi bağlamında özellikle 2014 yılından sonra akademik çalışmaların artış gösterdiği görülmektedir. Türkiye’de değerler eğitimi alanında yapılan tezlerin önemli bir kısmının Türkçenin eğitimi ve öğretimi ile ilgili alanlara yoğunlaştığı tespit edilmiştir. Yapılan bu araştırmanın amacı 2020 yılına kadar nicelik olarak belirli bir artış gösteren lisansüstü düzeyde yapılan çalışmaların yöntembilimsel olarak niteliğini ve araştırmacı eğilimlerini tespit edip değerlendirmektir. Araştırmada çocuk edebiyatı ve değerler eğitimi bağlamında 2020 yılına kadar YÖK tarafından onaylanmış 99 tez, ilgili tezlerin künyesi, araştırma modeli ve esas aldığı değer veya değer kategorisi değişkenleri açısından incelenmiştir. Çocuk edebiyatı ve değerler eğitimi bağlamında lisansüstü düzeyde çalışma yapan üniversitelerde yapılan lisansüstü tezler incelendiğinde belli başlı akademik alan ve bilim dallarına yönelik çalışmalar olduğu görülmektedir. Örneklemeye konu olan eserlerin türleri incelendiğinde özellikle kurmaca ve olay örgüsü odaklı türlerin değerler eğitimi bağlamında incelendiği, incelenen bütün tezlerin belirli bir basılı dokümanın çeşitli şekillerde belirlenen değer veya değer kategorisi çerçevesinde incelense de çok farklı değer ve değer kategorileri ortaya koyduğu görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: Çocuk edebiyatı, değerler eğitimi, değer, değer kategorileri, yöntembilim.

** Orcid ID: <https://orcid.org/0000-0002-3054-4119>, Arş. Gör., Sakarya Üniversitesi, Türkiye, ferideidi@sakarya.edu.tr

*** Orcid ID: <https://orcid.org/0000-0002-5838-0304>, Dr. Öğr. Üyesi, Sakarya Üniversitesi, Türkiye, mehmetoz@sakarya.edu.tr

**** Orcid ID: <https://orcid.org/0000-0003-3132-5337>, Arş. Gör., Sakarya Üniversitesi, Türkiye, ftulumcu@sakarya.edu.tr

1. GİRİŞ

Değerler, toplumun devamını sağlamak, toplumdaki ahlaki düzeni korumak gibi birçok açıdan önem arz etmektedir. Son yıllarda toplumlarda çeşitli ahlaki sıkıntıların baş göstermesiyle birlikte bu konuya gösterilen önem ve hassasiyet artmıştır. Değerler, bireyin sağlıklı bir kişilik gelişimi için gerekli, sosyal hayata katılımını sağlayan, toplum hayatını düzene koyan ve kültür aktarımının gerçekleşmesinde önemli rol oynayan kavramlardır. Değerler, tutumlardan, inançlardan, normlardan ve özelliklerden farklı olarak, benliğimizin ve kişiliğimizin önemli, özellikle merkezi bir bileşenidir (Schwartz, 2012, s.17). Hem kişiyi hem de toplumu ilgilendirir değer kavramı; kişinin kendi değerleri olabileceği gibi bir topluma özgü değerler de vardır. Nitekim değerler, kendi içlerinde "iyi" olarak kabul edilen (güzellik, doğruluk, sevgi, dürüstlük ve sadakat gibi) ve kişisel veya sosyal tercihler olarak çeşitli şekillerde tanımlanmıştır (Halstead, 2005, s.4). Harland ve Pickering'e göre (2011, s.3) hepimiz hayatımızı karşılaştığımız durumlarda iyi seçimler yapmaya çalışarak değerler aracılığıyla yaşarız. Bir değer yalnızca bir tercih değildir, aynı zamanda hissedilen ve/veya "ahlaki olarak" veya akıl yürütme veya estetik yargılarla, genellikle bunlardan ikisi veya üçü tarafından gerekçelendirilen bir tercihtir (Kluckhohn, 1951, s.396).

Değerler Eğitimi

Değerlerin gerek insan karakterinin gelişmesinde gerekse toplum hayatında yadsınamaz bir önemi vardır. Küçük yaştan itibaren bireylere etkili bir değer eğitimi verilmesi aile, okul ve toplum tarafından hemen hemen bütün ülkelerde benimsenmiş ve uygulanmaya konulmuştur. Değerler eğitimi, antik çağda Konfüçyüs ve Aristoteles'e, ortaçağda Gazali, Thomas Aquinas ve Thomas More'a uzanır, modern eğitim teorilerinin olduğu yirminci yüzyılda John Dewey, Laurence Kohlberg ve Richard S. Peters'te anlam bulur. Pedagojinin merkezi olarak değerlere odaklanma, ampirik bilimin yirminci yüzyıl eğitim düşüncesi, politika oluşturma ve pratiğine hakimiyeti bağlamında genellikle en iyi ihtimalle marjinal veya en kötü ihtimalle muhalif olarak algılanırken, son zamanlarda bilişsel, davranışsal, sosyal ve pedagojik teoriler, eğitimin tüm ihtiyaçlarını kapsamlı ve etkili bir şekilde ele almanın tamamlayıcı bir yolu olarak değerler eğitimine yeni bir ışık tutmak için bir araya geldi (Lovat, 2011, s.148). İlk çağlardan itibaren toplumda önem teşkil eden değerler eğitimi gittikçe sistemli bir hale gelmiş, günümüzde ise özellikle okullarda ayrı bir eğitim alanı olarak görülmeye ve önem gösterilmeye başlanmıştır. Bir toplumun geleceğinin iyi yetişmiş ve karakter sahibi insanlara bağlı olduğu tartışma götürmez bir gerçektir ve insanlar iyi ahlakî karaktere kendiliğinden sahip olamazlar. Bundan dolayı öğrenim çağındaki her bireyin uygun ahlakî kararlar ve davranışlar sergilemesine yardımcı olacak değerler ve becerilerle donatılması kaçınılmaz olarak okulların temel hedefleri arasındadır (Ekşi, 2003, s.81).

Değerler eğitimi özellikle karakter gelişiminde etkili bir kavram olarak karşımıza çıkar. Nitekim alanyazında da karakter eğitimi, ahlak eğitimi gibi farklı karşılıkları da bulunmaktadır. Karakter eğitimi öğrenci karakterinin gelişimini destekleyen eğitim uygulamaları olarak tanımlanır. Karakter ise bireyin dünyada yetkin bir ahlaki fail olarak

işlev görmesine, yani toplumda “iyilik” yapmasına olanak sağlayan ve onu motive eden psikolojik bir dizi olarak tanımlanır (Berkowitz, 2011, s.153). Etkili bir değerler eğitimi verilmesi ve karakter gelişiminin sağlanmasında iyi bir eğitim-öğretim programı, aile ve sosyal çevre gibi faktörlerin dışında bireyi düşünmeye sevk eden, sezinleterek kendiliğinden öğrenmeyi sağlayan edebi eserler önemli bir araç olarak değerlendirilebilir. Edebiyatın ne için öğretileceği, öğretim izlencelerinde değişik yönleri, değişik boyutlarıyla belirlenmiştir. Bunların bir bölümü nirengi noktalarıyla şöyle özetlenebilir: Öğrencilere okuma, anlama, düşünme ve yorum gücü kazandıracaktır edebiyat öğretimi. Eleştirel düşünme alışkanlığı verecektir. Duyarlıklarını geliştirecek, beğenilerini inceleyecektir. Güzelliklerin ayırımına varmayı, bunlardan güzel duygusal bir tat almayı öğretecektir. Doğa ve insan sevgisi aşılayacaktır onlara. Düş ve duygu evrenlerini kurup genişletecektir (Özdemir, 1987, s.78). Karakter geliştirme temalarına sahip iyi bir edebiyat eseri, öğrencilere önemli temel etik değerleri yerleştirmeye yönelik gerekli önermeleri geliştirip şekillendirir ve güçlendirir (Almerico, 2014, s.3). Maren ve Grisebach (1995)’e göre bir edebi metin çok çeşitli açılardan değerlendirilebilir; ahlakî değerler, millî değerler ve davranışlar, tarihe yardım edecek unsurlar, daha sonraki zamanların okuyucusu açısından ferdî psikolojik ve sosyal psikolojik değerler bunlar arasında gösterilmiştir.

Değerler Eğitiminde Çocuk Edebiyatı Ürünleri

Değer eğitiminin küçük yaşlardan itibaren etkili bir şekilde verilmesinin gerekliliği göz önünde bulundurulacak olursa çocuk kitaplarının dolayısıyla çocuk edebiyatının önemi ortaya çıkar. Çocuklar tarafından okunup çocuklar için hazırlandığından ve bu değerler ve fikirler genellikle gelecek nesillere aktarıldığından çocuk kitaplarında yer verilen değerler ve fikirler çok büyük bir kültürel anlama sahiptir (Alvstad, 2020, s.71). Çocuk edebiyatı ürünleri, bir yandan çocuğun dil becerilerini geliştirirken bir yandan çocukta, millî ve evrensel kültür değerlerine ilişkin bir bilincin uyanmasını ve bir tutumun gelişmesini sağlar (Karatay, 2015, s.941).

İyi kitaplar çocuklar için çok şey yapabilir. Ellerinden gelenin en iyisini yaparak, ufkunu genişletirler ve çocuklara hayatın harika karmaşıklığı duygusunu aşırlar. Çocuklar için mevcut olan başka hiçbir eğlence, empatiye ve insan sempatisinin artmasına bu kadar yardımcı olamaz. Başka hiçbir zevk, bir çocuğun zihnine uygarlığın sembolleri, kalıpları, derinlikleri ve olasılıklarını bu kadar zengin bir şekilde veremez (Landsberg 1987, s.34; aktaran Lesnik-Oberstein, 2005, s.15). Çocukların erken yaşta nitelikli eserlerle tanışması onların zihinsel gelişimlerinin yanı sıra karakterlerinin ve duygularının da gelişimini sağlar, dünyaya bakış açılarını genişletir, insanlığa ve hayata dair farkındalıklarını geliştirir. Nitelikli çocuk ve gençlik edebiyatı yapıtlarının önemli bir işlevi de duygularını devindirerek, farklı duygu durumlarıyla buluşturup duygu eğitiminden geçirerek, toplumsal ve evrensel boyuta ulaşmış değerlerin önemini duyumsatarak çocukları/gençleri duyarlık eğitiminden geçirmektir (Aslan, 2018, s.35). Rundell’ın ifade ettiği gibi (2020, s.39) hayret etmek, açlığı ve adalete duyulan özlemi

hissetmek istiyorsanız, ahırdaki yaşlı savaş atının kalbini yerinden oynatmak için yüzünüzü döneceğiniz yer çocuk edebiyatı olacaktır.

Edebî çocuk kitapları çocuğa insanı ve yaşamı tanıtmada önemli bir yere sahiptir. Bu ürünler çocukların yüreklerinde barış, dostluk, sevgi, saygı, hoşgörü gibi değerlerin güzelliğini duyumsatmalıdır (Aslan, Karaman Kepenekci ve Doğan Güldenoğlu, 2019, s.139). Rundell (2020, s.47) çocuk kitapları hakkındaki düşüncelerini; çocuk kitapları bana eskiden olduğu gibi şimdi de umudu anlatıyor. Diyorlar ki, bak, cesaret böyle bir şey. Cömertlik böyle bir şey. Çocuk kitapları bana büyücüler, aslanlar ve konuşan örümcekler aracılığıyla yaşadığımız dünyanın şakalar yapan, çalışıp didinen ve acılara katlanan insanların dünyası olduğunu anlatır. Çocuk kitapları der ki dünya kocaman bir yer. Der ki umut kıymetli. Der ki yiğitlik önemli, ince zeka önemli, duygudaşlık önemli, sevgi önemli şeklinde özetler. Çocuk kitaplarının ve edebiyatın her ne kadar öğreticilik ya da değer aktarımı gibi doğrudan bir işlevi olmasa da nitelikli çocuk edebiyatı ürünlerinin dolaylı yoldan bunu gerçekleştirdiğini çocukların zihninde ve kalbinde önemli bir yer edindiğini görmekteyiz. Değer eğitiminin de nitekim dikte ile yapıldığında bir sonuç alınamayacağı açıktır ve özellikle çocuklara değer aktarımı yaparken bunu sezinleterek ve içselleştirerek yapabilecek en önemli öge edebiyat ürünleridir.

Değer Sınıflamaları

Bir toplumda yaygın olan değer öncelikleri, kültürünün belki de en merkezi olan anahtar unsurudur ve bireylerin değer öncelikleri, davranışın tüm yönleriyle ilgili merkezi hedefleri temsil eder. Öte yandan değerler, değişen ekolojik ve sosyopolitik bağlamlardaki günlük deneyimlerden doğrudan etkilenir. Bu nedenle değerler, tarihsel ve sosyal değişimlere cevap olarak devam eden kültürel ve bireysel değişim sürecini incelemek için çok uygundur (Smith ve Schwartz, 1997, s.80). Değer kavramının ne anlama geldiği ile ilgili farklı tanımların ve görüşlerin varlığı, değerlerin sınıflandırılması noktasında da etkisini göstermiştir (Aslan, 2011, s.5). Değerlerin doğası ve yapısı evrensel olsa da bireyler ve gruplar, değerlere atfettikleri görece önem bakımından büyük ölçüde farklılık gösterir. Yani bireyler ve gruplar farklı değer “önceliklerine” veya “hiyerarşilerine” sahiptir (Schwartz, 2012, s.3). Tarihsel sürecin değişmesi, bireylerin ve toplumların farklı yapılarda olması çeşitli değer sınıflamalarını da beraberinde getirmiştir. Dünyada ve ülkemizde çeşitli değer sınıflamaları mevcuttur.

Bu değer sınıflamaları arasında yaygın olarak kullanılan sınıflamaları şöyle özetlemek mümkündür: Maslow (1996, s.58-59), biyolojik, sosyal ve psikolojik ihtiyaçları karşılanmış bireyi doruk deneyimlere sahip birey olarak ifade eder. Gerçekliğin doruk deneyimlerde algılanışı sırasında bu gerçekliğin indirgenemez temel değerleri olarak; doğruluk, iyilik, güzellik, bütünlük, canlılık, özgünlük, mükemmellik, tamamlanmışlık, adalet, yalınlık, zenginlik, çabasızlık, neşelilik ve kendine yeterlilik olarak on dört ana maddede açıklar. Schwartz ise değerleri güç, başarı, hazcılık, uyarılım, özyönelim, evrenselcilik, iyilikseverlik, geleneksellik, uyma, güvenlik gibi on farklı grupta incelemiştir. Bu on farklı grupta 56 değer bulunmaktadır (Akbaş, 2004, s.55). Spranger'den ve daha sonra ondan ilham alarak "Study of Values" adlı geniş bir çalışma

yapan Allport, Vernon ve Lindzey (1960) den sonra değerleri altı grup halinde toplamak âdet olmuştur: estetik, teorik, iktisadî, siyasî, sosyal ve dini değerler (aktaran Güngör, 1998, s.84). Güngör bu sınıflamaya “ahlaki değerleri” de katmış ve değerleri yedi grupta toplamıştır (Güngör, 1998, s.85). Milton Rokeach (1973) değerleri araç değerler ve amaç değerler olarak sınıflamıştır. Amaç değerler yaşamın temel değerlerini, araç değerler ise bu amaçlara ulaşmada kullanılacak davranış biçimlerini içermektedir (Akbaş, 2004, s.30). Peterson ve Seligman (2004), bir özelliğin erdem olarak sınıflandırılabilmesi için on bir kriter belirlemiş, bu kriterlere göre erdemleri; bilgelik, cesaret, insanlık, adalet, ölçülülük ve aşkınlık olarak açıklamıştır.

Türkiye’de yapılan değerler eğitimi araştırmalarında da yabancı literatürde geçen bu sınıflamaların sıklıkla kullanıldığı görülmekle beraber yeni çalışmalar da yapılmış ve değerler belirli kategoriler altında toplanılıp yorumlanmıştır. Mengüşoğlu yüksek değerleri sevgi, bilgi, doğruluk, masumluk diye örneklerken, araç değerleri yarar, çıkar, kuşku, çekememezlik, davranış değerleri ise görgü kuralları ve ulusların geleneklerinde bulunan değerler olarak izah etmeye çalışır (Yılmaz, 2013, s.50). Kavcar (1999), ise değerleri bireysel ve sosyal değerler olarak iki başlık altında ifade etmiştir. Yaman (2014, s.25) değerleri; geleneksel, tarihsel, kültürel, felsefi ve dini değerler olarak ve nesnel, mantıki, ahlaki ve estetik olmak üzere kategorilere ayırmıştır. Bunların yanı sıra çeşitli akademik kaynaklarda farklı sınıflamalara da rastlanılmaktadır (Güven, 2012; Karatay, Destebaşı ve Demirbaş, 2011; Akbaş, 2004; Ülken, 2001; Dilmaç, 1999).

Değerler eğitimi alanında yapılan lisansüstü tezlerin incelendiği çeşitli araştırmalar mevcuttur. Akçay ve Tunagür (2017); değerleri tespit etmek için hazırlanmış 118 yüksek lisans tezini incelemiş, tezlerde ortalama kaç değer yer aldığı, hangi sınıflamaların kullanıldığı, hangi değerlerin sıklıkla kullanıldığı gibi sonuçlara ulaşmıştır. Gündüz, Başpınar ve Büyükkarcı (2017), 2000-2015 yılları arasında değerler eğitimi üzerine yapılan doktora tezlerinin içerik analizini yapmış; yıl, üniversite ve yönetime dair bulgulara ulaşmıştır. Elbir ve Bağcı (2013), değerler eğitimi alanında yapılmış lisansüstü çalışmaları değerlendirerek bu alanda çalışılabilecek konuların tespitine yönelik bir araştırma yapmıştır. Kapkın, Çalışkan ve Sağlam (2018), Türkiye’de 1999-2017 yılları arasında değerler eğitimi bağlamında 113 lisansüstü tezi çeşitli değişkenler açısından; Adıgüzel ve Ergünay (2012), Türkiye’de değerler üzerine hazırlanan tezleri eğitim bilimleri ve öğretmen yetiştirme perspektifinden incelemiştir. Akman (2020) ise Türkçe eğitimi alanında erişime açık 137 tezi yıl, danışman, konu, problem durumu, araştırma yöntemi gibi farklı değişkenler açısından inceleyip yorumlamıştır.

Araştırmanın amacı

Çocuk edebiyatı alanında yapılan araştırmalar incelendiğinde çocuk kitaplarını değerler eğitimi açısından inceleyen çok sayıda çalışmayla karşılaşırız. Lisansüstü düzeyde yapılan çalışmalar incelendiğinde de çocuk edebiyatı alanında yapılan çalışmalar arasında değerler eğitimi bağlamında incelenen çocuk edebiyatı eserlerinin oldukça fazla olduğu görülmüştür. Balta’nın (2019), Çocuk Edebiyatı Üzerine Yapılmış Lisansüstü Çalışmaların İçerik Analizi (2011-2018) isimli çalışmasına bakıldığında çocuk edebiyatı

alanında yapılan tezleri konusuna göre dağılımında değer aktarımının en çok çalışılan ikinci konu olduğu görülmüştür. Çocuk edebiyatı çalışmalarında değerler eğitimi konusunun en çok çalışılan ve araştırılan konu olması göz önünde bulundurularak yapılan bu çalışmada çocuk edebiyatı alanında yapılan çalışmalarda değer eğilimlerini tespit etmek olmuştur.

2. YÖNTEM

Araştırmanın Modeli

Bu çalışmada nitel araştırma yöntemlerinden olan doküman inceleme yöntemi kullanılmıştır. Doküman inceleme, belgesel tarama olarak belirtilen, geçmişteki olguların izlerini taşıyan resim, film vb. yapıtları, olgularla ilgili olarak yayınlanmış kitap, dergi vb. birtakım yazılı materyalleri analiz etmek için kullanılan nitel araştırma yöntemidir (Karasar, 2008, s.183). Çocuk edebiyatı ve değerler eğitimi bağlamında yapılan YÖK teze kayıtlı onaylanmış lisansüstü tezler bu araştırmanın incelenen dokümanını oluşturmaktadır.

Verilerin Toplanması

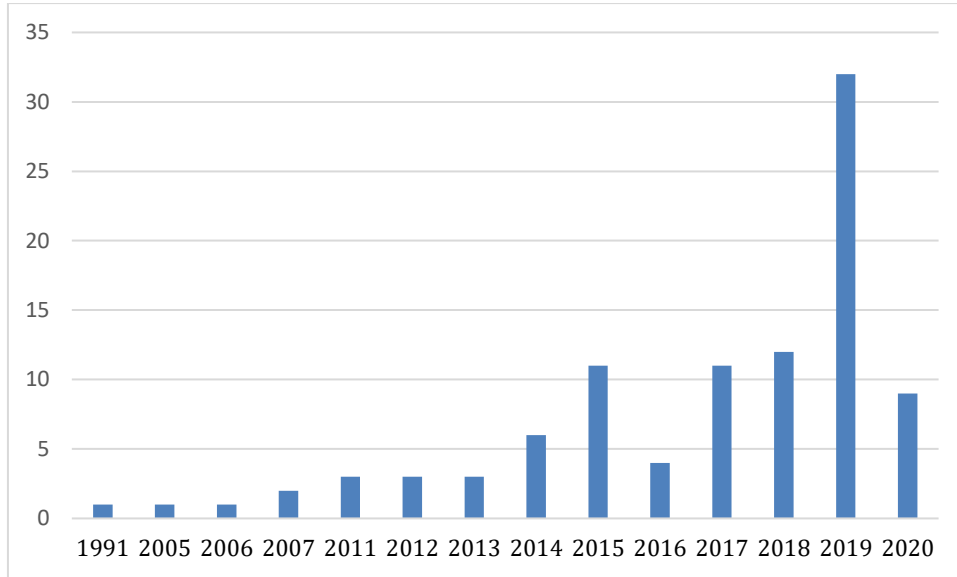
Araştırmada YÖK Ulusal Tez Veri tabanında kayıtlı olan tezler içinden değer, eğitim ve çocuk başlıkları ile gelişmiş tarama özelliği kullanılmış çocuk edebiyatı ürünlerinde değerlerin incelendiği 113 teze rastlanılmıştır. Bu tezler 1991-2020 yılları arasında yapılmıştır. Bu tezler arasından araştırmanın konusu ile doğrudan ilgili olduğu düşünülen 99 tez seçilmiştir, bu tezlerden 6 tanesi doktora tezi 93 tanesi ise yüksek lisans tezidir. Konuyla birebir ilişkili olmayan 14 tez çalışmanın dışında tutulmuş ve seçilen 99 tez belirlenen ölçütler doğrultusunda incelenmiştir.

Verilerin Analizi

Bu çalışmada incelenen tezlerin değerlendirilmesinde nitel veri çözümleme yöntemlerinden içerik analizi kullanılmıştır. İçerik analizinde temelde yapılan işlem birbirine benzeyen verileri belirli kavramlar ve temalar çerçevesinde bir araya getirmek ve okuyucunun anlayabileceği bir biçimde düzenleyerek yorumlamaktır (Yıldırım ve Şimşek, 2013, s.259). İlgili tezlerin analizi yapılırken tezin künyesini oluşturan; yazar, yayın yılı, türü, tezin yapıldığı üniversite, alan ve bölüm araştırmanın ilk kategorisini oluşturmaktadır. Özellikle araştırmanın da özünü oluşturan ve tezlerin metodolojisini ortaya koyan ilgili tezlerde incelenen kaynaklar, seçilen örneklem, örneklemin çeşidi, kullanılan yöntem, analizin yapıldığı değer ve değer sınıflaması lisansüstü tezin esas olarak aldığı değerler/değer kategorileri ve bu değer ve değer kategorilerinin sayısı ikinci kategoriye oluşturmuştur. Araştırmanın kodlarını bu makalenin bulgular bölümünde tablo ve grafikleştirilen ifadeler oluşturmaktadır. Bu kodlar oluşturulurken ilgili tezlerin yöntem kısmı ve gerekirse bulgular ile sonuç kısmı içerik analizine tabi tutulmuştur.

3. BULGULAR

Lisansüstü Tezlerin Künyesi İle İlgili Bulgular

Şekil 1. Çocuk Edebiyatı-Değerler Eğitimi Bağlamında Yapılan Lisansüstü Tezlerin Yıllara Göre Dağılımı

Çocuk edebiyatı ve değerler eğitimi bağlamında yapılan lisansüstü düzeyde ilk çalışma 1991 yılında hazırlanmıştır. 2014 yılına gelene kadar sayılı düzeyde yapılan bu çalışmaların, 2014 yılı sonrasında artış gösterdiği görülmüştür.

Tablo 1

Çocuk Edebiyatı ve Değerler Eğitimi Bağlamında Yapılan Lisansüstü Tezlerin Türüne Göre Dağılımı

Tez Türü	Tez Sayısı
Yüksek Lisans	93
Doktora	6

Çocuk edebiyatı ve değerler eğitimi bağlamında yapılan lisansüstü tezlerin çoğunluğunun yüksek lisans düzeyinde olduğu görülmektedir. 2013 yılından sonra doktora düzeyinde çalışmaların yapılmaya başlandığı görülmüştür. Hazırlanan 6 doktora tezinin biri Sakarya Üniversitesi'nde, diğerleri Atatürk Üniversitesi'nde yapılmıştır.

Tablo 2

Çocuk Edebiyatı ve Değerler Eğitimi Bağlamında Yapılan Lisansüstü Tezlerin Üniversitelere Göre Dağılımı

Üniversite	Tez Sayısı
Afyon Kocatepe Üniversitesi	11
Atatürk Üniversitesi	10
İnönü Üniversitesi	8
Necmettin Erbakan Üniversitesi	8
Uşak Üniversitesi	7
Gazi Üniversitesi	6
Marmara Üniversitesi	6
Bülent Ecevit Üniversitesi	4
Gaziantep Üniversitesi	3
Dokuz Eylül Üniversitesi	3
Sakarya Üniversitesi	3

Çocuk edebiyatı ve değerler eğitimi bağlamında yapılan lisansüstü tez çalışmalarının sırasıyla Afyon Kocatepe, Atatürk, İnönü, Necmettin Erbakan, Uşak, Gazi ve Marmara Üniversitelerinde yoğunlaştığı görülmektedir. Tablo 2’de yer almayan 15 üniversitede (Bolu Abant İzzet Baysal, Ahi Evran, Akdeniz, Bayburt, Celal Bayar, Çanakkale 18 Mart, Erciyes, Erzincan Binali Yıldırım, Giresun, Karadeniz Teknik, Mardin Artuklu, Nevşehir Hacı Bektaş Veli, Okan, 19 Mayıs ve Siirt Üniversitesi) birer çalışmaya rastlanılmıştır. Yine tablo 2’de yer almayan 8 üniversitede (Ağrı İbrahim Çeçen, Ankara, İstanbul Aydın, Mersin, Selçuk, Trakya, Uludağ ve Yüzüncü Yıl Üniversitesi) ikişer lisansüstü tez tespit edilmiştir.

Tablo 3

Çocuk Edebiyatı ve Değerler Eğitimi Bağlamında Yapılan Lisansüstü Tezlerin Çalışma Alanlarına Göre Dağılımı

Çalışma Alanı	Alanda Çalışan Araştırmacı Sayısı
Eğitim ve Öğretim	84
Türk Dili ve Edebiyatı	32
Din	2
Alman Dili ve Edebiyatı	1
Felsefe	1

Dilbilim	1
Doğu Dilleri ve Edebiyatı	1

Tezleri yapan araştırmacıların çalışma alanları incelendiğinde araştırmacılar tezlerini birden fazla alana yönelik olarak YÖK Ulusal Tez Merkezi'ne kaydettiği görülmektedir. Bu yüzden Tablo 4'te araştırmacı sayısının yapılan tez sayısından fazla olduğu görülmektedir. Örneğin hem eğitim-öğretim alanında hem Türk Dili ve Edebiyatı alanında çalışan 21 araştırmacının mevcut olduğu görülmektedir. Çocuk edebiyatı ve değerler eğitimi bağlamında yapılan lisansüstü tezlerin eğitim ve öğretim ile Türk Dili ve Edebiyatı alanlarında yoğunlaştığı görülmektedir. Bunun dışında Din alanında 2, Dilbilim, Felsefe, Doğu Dilleri ve Alman Dili ve Edebiyatı alanında 2 tane araştırmacının mevcut olduğu görülmüştür.

Tablo 4

Çocuk Edebiyatı ve Değerler Eğitimi Bağlamında Yapılan Lisansüstü Tezlerin Çalışıldığı Bilim Dalları

Lisansüstü Tezin Yapıldığı Bilim Dalları	Araştırmacı/Tez Sayısı
Türkçe Eğitimi	65
Sınıf Eğitimi	14
Türk Dili ve Edebiyatı	7
Alman Dili Eğitimi	2
Okul Öncesi Eğitimi	2
Din Eğitimi	1
İslam medeniyeti ve Sosyal Bilimler	1
Kürt Dili ve Kültürü	1
Ortaöğretim Sosyal Alanlar	1
Sosyal Bilgiler Eğitimi	1
Eğitim Programları ve Öğretimi	1
Türk İslam Edebiyatı	1
Türk İslam Sanatları Tarihi	1
Yeni Türk Edebiyatı	1

Çocuk edebiyatı ve değerler eğitimi bağlamında yapılan lisansüstü çalışmaların büyük çoğunluğunun yapıldığı bilim dalının 'Türkçe Eğitimi' olduğu görülmektedir. Türkçe Eğitimi dışında çocuk edebiyatı ve değerler eğitimi bağlamında sırasıyla Sınıf Eğitimi ve Türk Dili ve Edebiyatı bilim dallarında da çalışıldığı görülmektedir. Alman Dili Eğitimi,

Din Eğitimi, Eğitim Programları ve Öğretimi, Okul Öncesi Eğitimi, İslam medeniyeti ve Sosyal Bilimler, Kürt Dili ve Kültürü, Ortaöğretim Sosyal Alanlar, Sosyal Bilgiler Eğitimi, Türk İslam Edebiyatı, Türk İslam Sanatları Tarihi ve Yeni Türk Edebiyatı bilim dallarında da sınırlı sayıda çalışıldığı görülmüştür.

Lisansüstü Tezlerin Metodolojisine Yönelik Bulgular

Lisansüstü Tezlerin Evren-Örnekleme ve Konusuna İlişkin Bulgular

Tablo 5

Çocuk Edebiyatı ve Değerler Eğitimi Bağlamında Yapılan Lisansüstü Tezlerde Evren-Örnekleme Çeşidi/ Araştırmaya Konu Kaynak ya da Kaynak Kişi

Evren-Örnekleme Çeşidi/Araştırmaya Konu Kaynak ya da Kaynak Kişi	İncelenme Sayısı
Yazar ya da şairin eserlerinin tamamı veya bir bölümü	67
Belirli bir tür, konu veya temaya göre seçilen eserler	36
Belirli bir tarihsel dönem, süre, veya seri	17
Çocuk dergileri	10
Çeviri çocuk klasikleri ve kitapları	9
Halk Edebiyatı Ürünleri	7
Belirli bir sınıf düzeyi veya yaş grubuna yönelik eserler	6
Popüler eser/popülerlik düzeyi	5
100 temel eser	2
Resimli kitap	1

Tablo 5 incelendiğinde çocuk edebiyatı ve değerler eğitimi bağlamında yapılan lisansüstü tezlerde araştırma konusu veya örnekleme belirlemede farklı seçme alışkanlıkları söz konusu olduğu görülmektedir. Araştırmacıların örnekleme veya konu seçiminde bir yazar ya da şairin eserlerinin tamamını veya belirli bir kısmını seçme eğiliminde olduğu görülmektedir. Bu yazar ya da şairlerle ilgili inceleme Tablo 6'da ayrıca ele alınmıştır.

Araştırmacıların örnekleme veya araştırma konusu seçerken belirli bir tür veya temaya veyahut bir tarihsel döneme, incelenen kaynak eserin yayın aralığına odaklandığı da sıkça görülmektedir. Çocuklara yönelik çıkarılan süreli yayınların da araştırmacılar tarafından ilgi odağında olduğu da değerler eğitimi bağlamında söylenebilir. Bu süreli yayınların üçünü eski harfli çocuk dergileri oluştururken geriye kalan kısmını popüler

çocuk dergileri ve belirli bir dönem aralığında Latin alfabesiyle çıkarılan dergiler oluşturmaktadır. Çocuklara hitap ettiği düşünülen temel eserler, klasikler ve halk edebiyatı ürünlerinin az da olsa araştırmaların örneklemini oluşturduğu görülmektedir.

Değerler eğitimi bağlamında yapılan ve öznesi çocuk olan bu çalışmalarda özellikle çocuğun yaş grubunun ve öğrenim düzeyinin bir örneklem grubu olarak değerlendirildiği görülmektedir. Sınırlı sayıda çalışmada da çocukların yaptığı seçimlerin yani popüler çocuk kitap veya dergilerinin de araştırma konusu olduğu örneklem seçimini etkilediği ve yapılan lisansüstü tezlerin adının konulmasında dahi etkili olduğu görülmektedir.

Tablo 6

Çocuk Edebiyatı ve Değerler Eğitimi Bağlamında Yapılan Lisansüstü Tezlerde Evren-Örneklem Seçimine Konu Olan Yazar ya da Şair

Evren-Örneklem Seçimine Konu Olan Yazar ya da Şair	Lisansüstü Tez Sayısı	Evren-Örneklem Seçimine Konu Olan Yazar ya da Şair	Lisansüstü Tez Sayısı
A.Vahap Akkaş	1	Melih Cevdet Anday	1
Abdulla Şaik	1	Memduh Şevket Esendal	1
Ahmet Yılmaz Boyunağa	1	Mevlana İdris Zengin	1
Aslı Der	1	Miyase Sertbarut	2
Aydoğan Yavaşlı	1	Mustafa Ruhi Şirin	1
Aygen Sibel Çelik	1	Muzaffer İzgü	2
Ayla Çınaroğlu	1	Necdet Neydim	2
Aysel Gürmen	1	Nezihe Meriç	2
Ayşe Yamaç	1	Nur İçözü	1
Aytül Akal	4	Nuran Turan	1
Behiç Ak	3	Oktay Rifat Horozcu	1
Bekir Yıldız	1	Orhan Veli Kanık	1
Berdibek Sokpakyayev	1	Ömer Seyfettin	2
Bican Veysel Yıldız	1	Rakım Çalapala	1
Cahit Uçuk	1	Reşat Ekrem Koçu	1
Cahit Zarifoğlu	3	Sara Gürbüz	1
Fatih Erdoğan	1	Sema Maraşlı	1
Feridun Oral	1	Serpil Ural	1
Gülsüm Cengiz	1	Sevinç Kuşoğlu	1

Gülten Dayıođlu	2	Seza Kutlar Aksoy	2
Hasan Aycı	1	Ülker Köksal	1
Hasan Kallımcı	1	Ümit Kaftancıođlu	1
Hasan Latif Sarıyüce	1	Üzeyir Gündüz	2
Hikmet Temel Akarsu	1	Yalvaç Ural	3
İrfan Gürkan Çelebi	1	Yavuz Bahadırođlu	3
Mavisel Yener	1		

Tablo 6'da alfabetik olarak sıralanan çocuk edebiyatı ve değerler eğitimi bağlamında 67 lisansüstü tezin örnekleme veya konusu olan 51 yazar ve şair tespit edilmiştir. İlgili tablo incelendiğinde Aytül Akal, Behiç Ak, Cahit Zarifoğlu, Yalvaç Ural, Yavuz Bahadıroğlu, Gülten Dayıoğlu, Miyase Sertbarut, Muzaffer İzgü, Necdet Neydim, Nezihe Meriç, Ömer Seyfettin, Seza Kutlar Aksoy, Üzeyir Gündüz'ün eserlerinin birden fazla teze konu olduğu görölmektedir.

Tablo 7

İncelenen Kaynağın/Eserin Türü

İncelenen eserin Türü	Lisansüstü Tez Sayısı
Hikaye	50
Roman	38
Masal	21
şiir	15
Tür ayrımı yapılmamış	10
Tiyatro (oyun/piyes/halk tiyatrosu)	6
Deneme	4
Fabl	4
Halk hikayesi	3
Biyografi	2
Çizgi roman	2
Makale	2
Anı	1
Atasözü	1
Bilmece	1
Destan	1

Efsane	1
Fıkra	1
Film	1
Gezi Yazısı	1

Tablo 7 incelendiğinde çocuk edebiyatı ve değerler eğitimi bağlamında yapılan lisansüstü tezlerde hikâye, roman ve masal türlerinin en çok incelenen türler olduğu görülmektedir. Bu türlerin dışında sırasıyla en çok şiir ve tiyatro türlerine yer verilmiştir. Tür ayrımı yapılmamış olarak ifade edilen eserler incelendiğinde bunların tümünün süreli çocuk yayınları olan dergiler olduğu görülmektedir. Tablo 5'te de sayısı belirtildiği üzere çocuk dergilerinin tümünde yapılan değerler eğitimi çalışmasında tür ayrımının gözetilmediği, tür ayrımına yönelik bir incelemenin söz konusu olmadığı görülmektedir.

Lisansüstü Tezlerin Değer ve Değer Sınıflama Yöntemine İlişkin Bulgular

Tablo 8

Araştırmacıların Kullandığı Değer ve Değer Sınıflama Yönteminin Kaynağı

Kaynak	Lisansüstü tez sayısı/araştırmacı	Değer kategorisi kullanan tez/araştırmacı	Değer kategorisi kullanmayan tez/araştırmacı
Akademik metinlerden üretilenler	8	3	5
Araştırmacı tarafından oluşturulanlar	7	4	3
Değer listelerinden sentezlenenler	12	8	4
Belirli bir değer listesi kullananlar	9	9	-
İncelenen eser dışında farklı bir eserden faydalananlar	1		
İncelenen eserden çıkarılan	36	19	17
Öğretim programını temel alanlar	26	3	23

Tablo 8 incelendiğinde çocuk edebiyatı ve değerler eğitimi bağlamında incelenen lisansüstü tezlerin önemli bir kısmının incelenen kaynak eserin doğrudan esas alıp

değer veya değer kategorilerini incelenen eserden çıkardığı görülmektedir. Araştırmacının buradaki tutumu değerlerin varlığı/yokluğundan ziyade kaç farklı değer veya değer kategorisi oluşturduğudur. Bu tip araştırmalarda gözlemlenen incelenen eserden üretilen değerler araştırmacı tarafından çıkarılmış olsa da bazı araştırmacıların literatürden veya benzer değer listelerinden hareketle oluşturdukları değer ifadelerini belirli kategoriler altında gösterme eğiliminde olduğu söylenebilir. Sadece bir araştırmacı tarafından İlköğretim Türkçe ders kitaplarını inceleyerek değer ve değer listeleri oluşturulduğu ve bu liste doğrultusunda seçilen bir yazarın eserinin incelendiği de görülmüştür.

Öğretim programını temel alan araştırmacıların çeşitli zaman dilimlerinde Milli Eğitim Bakanlığı tarafından onaylanmış ve belirli süre ile uygulamaya konulmuş Türkçe, Sosyal Bilgiler, Hayat Bilgisi, Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi, Türk Dili ve Edebiyatı dersleri için hazırlanmış öğretim programlarında yer alan değer veya temalardan yararlandığı görülmüştür. Ayrıca bazı araştırmacılar sadece bir öğretim programını esas alırken bazı araştırmacıların birden fazla öğretim programındaki değer ve temaları değer listesi oluştururken kullanmıştır. Bunun yanında öğretim programında yer alan Türk Millî Eğitimi'nin Genel Amaçları, Türkçe dersi genel amaçları ve Talim Terbiye Kurulu tarafından belirlenmiş değer listesi de bazı araştırmacılar tarafından kullanılmıştır. Öğretim programı kullanan araştırmacıların neredeyse tamamına yakını çıkardığı veya kullandığı değer listesinde yer alan değerleri belirli kategoriler altında sıralamamıştır. Kategorileştirmeyi tercih edenler değer kategorilerini kendileri oluşturmuşlardır.

Değer listelerini sentezleyen araştırmacılar değer ve değer kategorisi oluştururken tek bir kaynağı esas almamış belirli araştırmacılar tarafından oluşturulmuş geçerli değer listelerini, öğretim programlarında yer alan değerleri, yerli veya yabancı araştırmacıların akademik çalışmalarından en az ikisini tercih etmiştir. Özellikle geçerli değer listelerini temel alarak değer listesi oluşturanların kategorize etme eğiliminde olduğu görülmektedir.

Belirli bir değer sınıflaması tercih eden araştırmacıların önemli bir kısmının Schwartz'ın Değerler Listesi'ni kullandığı söylenebilir. Bunun dışında Peterson ve Seligman (2004), Kavcar (1999), Karatay, Destebaşı ve Demirbaş (2011-Değer İşleme Sıklığı Ölçeği) tarafından oluşturulan değer listeleri kullanılmıştır. Belirli bir değer sınıflaması kullanan araştırmacıların hepsinin değerleri dolaylı olarak kategorileştirdiği görülür.

Akademik araştırmalardan üretilen değerler veya değer listeleri başka araştırmacıların tez, makale, kitap veya kitap bölümü gibi akademik metinlerinden yararlanılarak kullanılmıştır. Bu araştırmacıların büyük çoğunluğu değerleri kategorileştirme yolunu tercih etmemişlerdir.

Araştırmacı tarafından oluşturulan değer listeleri, lisansüstü tez hazırlayan araştırmacıların yöntem kısmında kullandıkları değer ve değer sınıflamaları ile herhangi bir akademik metin, ölçek, değer listesi, öğretim programı veya kaynağa atıf yapmadığı görülmektedir. Genel olarak bu araştırmacıların değer listelerini oluştururken 'literatür okuması' ile değer veya değer sınıflamalarından söz ettiği görülmektedir.

Tablo 9

Çocuk Edebiyatı Ve Değerler Eğitimi Bağlamında Yapılan Tezlerde Kullanılan Değer Listeleri Ve Akademik Metinler

Araştırmacı	Değer Listeleri/Akademik Metinler	Lisansüstü tez sayısı
Karatay, Destebaşı, Demirbaş, 2011	Değer İşleme Sıklığı Ölçeği	1
Vedat Özcan	Hikâyelerle Karakter Eğitimi	2
H. Emin Öztürk	Batı Çocuk klasiklerinde Temel Değerler	2
Takiyeddin Mengüşoğlu	İnsan Felsefesi	2
Güngör, E. (1998)	Değerler Psikolojisi Üzerinde Araştırmalar Ahlâk Psikolojisi, Ahlâkî Değerler ve Ahlâkî Gelişme	6
Spranger'in(1928)	Spranger'in(1928) Değer Sınıflaması	4
Cahit Kavcar (1999)	Cahit Kavcar'ın "Edebiyat ve Eğitim" (1999: 22) adlı eserindeki " değer sınıflaması	4
Schwartz	Schwartz Değerler Listesi	4
Güven (2012)	Güven (2012) Değerler Listesi	1
Büyükdüvenci, S. (2002).	Değerin Değeri Üzerine.	1
Ülken, H.Z. (2001)	Bilgi ve Değer.	1
Helwig, C., Ryerson, R. ve Prencipe, A. (2008)	Children's, adolescents, and adults judgments and reasoning about different methods of teaching values. Cogni-tive Development	1
Nel Noddings	"Okullarda Duyarlılığın Zorluğu: Eğitime Alternatif Bir Yaklaşım"	1
Hayati Hökelekli (2013)	Ailede, okulda, toplumda değerler psikolojisi ve eğitimi	1

Araştırmacılar tarafından lisansüstü tezlerde kullanılan değer listeleri ve akademik kaynaklar incelendiğinde belirli sınıflamaların öne çıktığı görülmektedir. Güngör (1998) tarafından Spranger'in değer sınıflamasını temel aldığı ve ahlaki değerler kategorisini ekleyerek 7 kategoride listelenen değerler tezlerde en çok tercih edilen değer sınıflaması olarak karşımıza çıkmaktadır. Bunun dışında yine Spranger (1928)'in oluşturduğu değer listesi, Schwartz'ın değer listesi ve Cahit Kavcar'ın belirlediği değer kategoriler

kullanılmıştır. Yerli ve yabancı akademik kaynaklarda değerlerle ilgili yer alan çeşitli sınıflamalar da araştırmacılar tarafından tercih edilmiştir.

Değer Kategorileri ve Değer Sayısına İlişkin Bulgular

Değerler eğitimi ve çocuk edebiyatı bağlamında hazırlanan lisansüstü tezlerde çeşitli yöntemlerle değer ve değer kategorileri incelendiğinde belirli bir değer listesi kullananlar hariç hemen hemen bütün araştırmacıların değer kategorisi ve değerleri belirlerken birbirinden farklı sonuçlara ulaştığı görülmektedir. Değer kategorisi belirleyen araştırmacıların bazıları değerleri tek kategori altına toplarken bazılarının 11 kategoriye ulaşan değer listeleri kullandığı görülmektedir. Değerleri tek kategori içerisinde değerlendirenler değerleri 'evrensel', 'milli' ve 'manevi' olarak ifade etmiştir. Değerleri iki kategoriye sınıflayan araştırmacılar değer kategorilerini bireysel-toplumsal, dini-sosyal, devlet-halk, ahlaki-toplumsal, olumlu-olumsuz, evrensel-millî, kültürel-toplumsal olarak gruplamıştır.

Belirli bir değer ve değer listesi kullanmayan araştırmacıların değer kategorilerini kültürel, toplumsal, evrensel, millî, dini, sosyal, ahlaki, siyasi, bilimsel, estetik, ekonomik, bireysel, manevi, metafizik, dünyevi, olumlu, olumsuz, öze dönük, geleneksel, kişisel, fizyolojik, güvenlik, ait olma, öz değer, öz saygı, kendini gerçekleştirme olarak kavramsallaştırdığı tespit edilmiştir. Ayrıca değer kategorilerini bir kelime veya kelime grubuyla ifade etmeyen, açıklayıcı ifadeler kullanan araştırmacılar da mevcuttur: 'model insan profilinin eğitiminde aracı rolü olan değerler', 'model insan profilinin eğitiminde olumsuzlanan davranışlar', 'ideal insanı önceleyen değerler', 'ideal insanın eğitiminde istenmeyen davranışlar', 'bireylerde gerçekleşmesi istenen davranışlar', 'sosyal hayatla ilgili telkinler', 'ideal insan eğitiminde öne çıkan değerler', 'ideal insan tiplemesinde bulunmaması gereken değerler', 'devlet yöneticileriyle ilgili değerler', 'halk ile ilgili değerler', 'doğrudan dini ve sosyal değerler', 'kişisel gelişime yardımcı değerler'. Bazı araştırmacılar değer kategorileri oluştururken bu yöntemleri kullanmamış doğrudan değer ifadelerini değer kategorisi olarak kullanmıştır. Örneğin, sevgi, saygı, duyarlılık gibi değer ifadesi olarak tanımlanabilecek kavramları değer kategorisi olarak kullanmış bu kategorilerin altına da hayvan sevgisi, tabiat sevgisi, büyüklere saygı, öz saygı, doğal çevreye duyarlılık gibi alt değerler listelenmiştir.

Değerler eğitimi ve çocuk edebiyatı bağlamında hazırlanan lisansüstü tezlerde kullanılan değer listeleri incelendiğinde en az 4, en fazla 95 değer listelendiği görülmektedir. Belirli bir değer listesi kullananlar hariç değer sayısı olarak ortak bir eğilimin olmadığı, değer sayısı eşit olsa dahi değer ifadelerindeki farklılıklar hemen hemen bütün araştırmacılar da göze çarpmaktadır.

4. SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER

Çocuk edebiyatı ve değerler eğitimi bağlamında özellikle 2014 yılından sonra lisansüstü çalışma sayısının arttığı görülmektedir. Bu çalışmaların neredeyse tamamına yakını yüksek lisans düzeyinde çalışmalar oluşturmaktadır. Bu çalışmalar özellikle yöntem

seçimi ve örneklem açısından değerlendirildiğinde birbirine benzer nitelikte çalışmalar olduğu görülmektedir. Genellikle lisansüstü düzeydeki çalışmaların çocuklara uygun olduğu düşünülen basılı metinlerin metodolojik olarak geçerli ve güvenilir değerler veya değer kategorileri kullanılmadan meydana getirildiği tespit edilmiştir. Çocuk edebiyatı ve değerler eğitimi bağlamında lisansüstü tezlerin özellikle yöntem açısından problem oluşturacak hususlarının olduğu göze çarpmaktadır. Araştırma kapsamında incelenen tezlerin önemli bir kısmının ya yöntem kısmında kullandığı metotla ilgili bilgi verilmemiş veyahut betimsel tarama/kaynak tarama/betimleme/betimsel analiz/fişleme ve durum çalışması gibi yöntemle ilgili muğlak ve genel ifadelerin yer aldığı görülmektedir. Bu çalışmalar incelendiğinde doküman inceleme ve belgesel tarama metodolojisinin araştırmanın geneline hakim olduğu anlaşılmaktadır. Buna rağmen sınırlı sayıda çalışmanın yönteminde doküman incelemenin/belgesel taramanın önemli bir unsuru olan analiz yapılırken kullanılan kod ve kategorilerin nasıl açıklandığına yer verilmiştir. Özellikle çocuk edebiyatı bağlamında değerler eğitimi ile ilgili yapılan bir tezde doküman inceleme/belgesel tarama çalışmasında kullanılacak değer ve değer kategorileri çok önemli iken hangi değer sınıflamasının niçin seçildiğinin açıklanmadığı görülmektedir. Buna ek olarak çok sınırlı sayıda uzman görüşünün alınarak veya farklı yöntemlerle geçerlilik ve güvenilirlik çalışması yapıldığından bahsedilebilir. Metodoloji konusundaki karışıklığın çocuk edebiyatı ve değerler eğitimi bağlamında yapılacak yöntemsel çerçeve oluşturacak nitelikli akademik yayınlar ve farklı araştırma modelleri ile hazırlanmış doktora düzeyinde çalışmalarla aşılabileceği düşünülmektedir.

Çocuk edebiyatı ve değerler eğitimi bağlamında lisansüstü düzeyde çalışma yapan üniversitelerde yapılan lisansüstü tezler incelendiğinde belli başlı akademik alan ve bilim dallarına yönelik çalışmalar yapıldığı görülmektedir. Özellikle 'çocuk', 'edebiyat', 'değer' ve 'eğitim' kavramları sosyoloji, felsefe, psikoloji ve dilbilim gibi farklı disiplinlerin konu alanına giren çalışmalar olmasına rağmen çocuk edebiyatı bağlamında değerler eğitimiyle ilgili yapılan lisansüstü çalışmaların belirli bilim dalları ve araştırma alanları çerçevesinde üretilmesi, birbirine katkı sağlamayan benzer düzeyde çalışmaların ortaya çıkmasına sebep olmuştur. Bu durumun önüne geçmek için disiplinler arası çalışmaların ve bu alanda çalışan uzmanların farklı disiplinler ile etkileşim içinde olmasının sağlanmasına ortam hazırlanmalıdır. Çocuk edebiyatı ve değerler eğitimi bağlamında hazırlanan lisansüstü tezlerin içerik ve yöntem olarak çeşitlilik arz etmemesinin temel sebebinin bu tekdüzelik olduğu açıkça görülmektedir.

Yapılan lisansüstü tezlerde örneklem ve konu seçiminin değerler eğitimi ve çocuk edebiyatı bağlamında farklı bir yönünün ortaya çıktığı söylenebilir. Diğer lisansüstü tezlerden farklı olarak bu lisansüstü tezlerin araştırma yönteminin belirlenmesinde örneklem ve konunun aynı zamanda yöntemi belirleyen bir unsur olarak ortaya çıktığı görülmektedir. Bir tezin örnekleme kaynaklık eden yazar, dergi ve eser gibi unsurların içerik özellikleri lisansüstü tezdeki değerlerin/değer sınıflamalarının tespitini ve akademik çalışmanın sonuçlarını doğrudan etkilediği söylenebilir. Her ne kadar çocuk edebiyatı bağlamında belirli bir süreyi, dönemi, yaş grubunu, sınıf düzeyini, popülerlik düzeyini veyahut çocuklara yönelik eserler meydana getiren bir yazarı esas alan

örneklem seçimleri yapılırsa da bu tezlerden ortaya çıkan sonuçların daha çok değerler eğitimi alanına vurgu yaptığı görülmektedir. Çünkü bu tezlerin çoğunun başta yöntem kısmının temel iskeletinin değerler eğitimi üzerine oturtulması ve değerler eserlerden üretilse dahi değer kategorilerinin oluşturulmasında farklı kaynaklardan faydalanılması lisansüstü tezlerin çocuk edebiyatına yönelik bulgular üretmede daha zayıf kaldığı söylenebilir. Ancak görüldüğü üzere değerler eğitimiyle ilgili nitelikli sonuçların ortaya çıktığı sonucunu ortaya koymaz. Yapılan bir lisansüstü araştırmada seçilen örneklem sonuçları doğrudan etkiler. İncelenen bu lisansüstü tezler çocuk edebiyatı ve değerler eğitimi bağlamında değerlendirildiğinde sentez sonuçların kısıtlı ölçüde ortaya çıktığı söylenebilir. Bu durumun aşılması için araştırmaların öznesi olan çocuğa odaklı örneklemelerin ve araştırma yöntemlerinin seçilmesi gereklidir. Çocukların sadece basılı olarak okuma etkinliğini gerçekleştireceği kaynaklardan farklı izleme/dinleme, konuşma ve yazma etkinliklerine odaklı çocuğun aktif olduğu becerilere odaklanılmalıdır.

Örnekleme konu olan eserlerin türleri incelendiğinde özellikle kurmaca ve olay örgüsü odaklı türlerin değerler eğitimi bağlamında incelendiği görülmektedir. Bunun yanında sözlü kültürün önemli bir taşıyıcısı olan, müziğe, ritme ve kültürel ezgilere kaynaklık eden şiir türüne yeterli düzeyde yer verilmediği söylenebilir. Ayrıca doğrudan iletiye açık Türk halk edebiyatı ürünleri olan destan, halk hikâyesi, atasözü, deyim ve fıkranın değerler eğitimi çalışmalarına uygunluğunun tartışılması gerekir. Kültürel bağlamda eğitsel işlevleri olan bu eserlerin bilimsel sonuçları tahmin edilebilir olduğu düşünüldüğünde bu türlerin farklı yöntemlerle analiz edilmesi farklı bilimsel sonuçların ortaya çıkmasını sağlayabilir. Lisansüstü tezlerin örneklemini oluşturan türler içerisinde görsel sanatlara yönelik olarak çocuğun duyuşsal dünyasına hitap eden çizgi roman, film, resimli kitap, tiyatro gibi türlerin az sayıda olduğu görülmektedir. Kurmaca dışı, bilgi aktarımı sağlayan, işlevsel türler olan gezi yazısı, anı, makale ve deneme gibi türlere yönelik de çocukların düzeyine uygun olacak metinler tespit edilip araştırmalara konu olabilir. İncelenen lisansüstü tezlerin bu türlerle ilgili çocuğa yönelik yayımlar noktasında sınırlı sayıda olmasının araştırmacıların bu türlere yönelmesinin önüne geçtiği ve incelenen eser seçiminde bu türlere yönelmediği görülmektedir.

Çocuk edebiyatı ve değerler eğitimi bağlamında incelenen tezlerin en çok farklılık arz ettiği ve araştırmacının tutumuna göre şekillendiği kısmın araştırmanın yöntem kısmı olduğu söylenebilir. İncelenen bütün tezler belirli bir basılı dokümanın çeşitli şekillerde belirlenen değer veya değer kategorisi çerçevesinde incelense de çok farklı değer ve değer kategorileri ortaya koyduğu görülmektedir. Bu durum analizi yapılan basılı dokümanlarda değer tespiti yapılmasından çok alanyazında özellikle çocuk edebiyatına yönelik değer ve değerler kategorisi tespiti ile ilgili bilimsel çalışmalara ihtiyaç olduğu izlenimi vermektedir. Özellikle araştırmacıların neredeyse tamamına yakınının geçerli bir değer sınıflaması kullanmaması veyahut kullandığı değer ve değer kategorileri ile ilgili ciddi geçerlilik ve güvenilirlik çalışmalarına yer vermemesi yöntembilimsel olarak literatürde önemli bir eksiğin var olduğunu ortaya koymaktadır. Bunun yanında öğretim sürecinin planlama unsuru olan öğretim programlarındaki tema ve alt temalar ile bu programlarda yer alan ve bilimsel araştırmalar çerçevesinde oluşturulmamış, belirli

komisyonların oluşturduğu değer listelerinin kullanılması araştırmacıların geçerli ve güvenilir değer sınıflamalarına başvurma eğiliminde olduğuyla açıklanabilir. Burada araştırmacıların yöntembilimsel olarak daha az tartışılabilir olacağını düşündüğü öğretim programları gibi temel metinleri değer analizi için kullanmasının farklı sonuçlar ortaya çıkardığı görülmektedir. Bu anlamda en önemli sonuç değer ve değer kategorileri ile ilgili aynı dersin öğretim programı dahi olsa yakın zamanlarda hazırlanan öğretim programlarının değer ve değer kategorileri arasında sayı, içerik ve kategorileştirme biçimi olarak farklılıklar olduğu görülmektedir. Bu problem bazı araştırmacıların öğretim programını yeterli görmeyip literatürde yer alan çeşitli değer listelerinden de faydalanıp kendi değer listesini sentezlemesinden de anlaşılmaktadır.

Kaynaklar

- Adıgüzel, O. C. ve Ergünay, O. (2012). Türkiye’de değerler üzerine gerçekleştirilen lisansüstü tezlerin eğitim bilimleri ve öğretmen yetiştirme perspektifinden incelenmesi. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 11(41), 18-33.
- Akbaş, O. (2004). *Türk milli eğitim sisteminin duyuşsal amaçlarının ilköğretim II. kademedeki gerçekleşme derecesinin değerlendirilmesi* (Doktora Tezi). Gazi Üniversitesi, Ankara.
- Almerico, G. M. (2014). Building character through literacy with children’s literature. *Research in Higher Education Journal*, 26, 1-13.
- Akçay, A. ve Tunagür, M. (2017). Değerleri tespit etmek amacıyla hazırlanmış yüksek lisans tezlerinde yer alan değerler üzerine bir inceleme. *Turkish Studies*, 12(25), 55-82. <http://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.12249>
- Akman, S. (2020). *Türkçe eğitiminde değerler eğitimi üzerine yapılmış akademik çalışmaların değerlendirilmesi* (Yüksek lisans tezi). Erzincan Üniversitesi, Erzincan.
- Alsvtad, C. (2020). Çocuk edebiyatı ve çeviri (Çev. Zeynep Şahincan Yılmaz). *Sözelti*, 1(1), 66-74.
- Aslan, C. (2009). *Yazınsal nitelikli çocuk kitaplarının çocuğun gelişim sürecindeki yeri. Çocuk ve Okuma Kültürü Sempozyumu* (s. 189-200) içinde. Ankara: Eğitim-Sen Yayınları.
- Aslan, C., Karaman Kepenekci, Y. ve Doğan Güldenoğlu, B. N. (2019). *Çocuk edebiyatında hoşgörü*. S. Karagül (Yayıma Hazırlayan). Türkçe Eğitimi ve Çocuk Edebiyatı Kurultayı (s.135-145) içinde. Ankara: Ankara Üniversitesi Yayınları.
- Balta, E. E. (2019). Çocuk edebiyatı üzerine yapılmış lisansüstü çalışmaların içerik analizi (2011-2018 yılları). *OPUS-Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi*, 10(17), 464-489. DOI: 10.26466/opus.510809
- Berkowitz, M. W. (2011). What works in values education. *International Journal of Educational Research*, 50, 153-158.
- Büyükdüvenci, S. (2002). *Değerin değeri üzerine*. Ş. Yalçın (Ed), Bilgi ve Değer (s. 249-253) içinde. Muğla Üniversitesi Felsefe Bölümü Sempozyum Bildirileri.

- Dılmaç, B. (1999). *İlköğretim öğrencilerine insani değerler eğitimi verilmesi ve ahlaki olgunluk ölçeği ile eğitimin sınanması* (Yüksek lisans tezi). Marmara Üniversitesi, İstanbul.
- Ekşi, H. (2003). Temel insanî değerlerin kazandırılmasında bir yaklaşım: karakter eğitimi programları. *Değerler Eğitimi Dergisi*, 1(1), 79-96.
- Elbir, B. ve Bağcı, C. (2013). Değerler eğitimi üzerine yapılmış lisansüstü düzeyindeki çalışmaların değerlendirilmesi, *Turkish Studies*, 8(1), 1321-1333.
- Gündüz, M., Başpınar, Z. ve Büyükkaracı, A. (2017). 2000-2015 Yılları arasında değer eğitimi üzerine yapılan doktora tezlerinin içerik analizi. *Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi*, 31, 705-718.
- Güngör, E. (1998). *Değerler psikolojisi üzerinde araştırmalar ahlâk psikolojisi, ahlâkî değerler ve ahlâkî gelişme -profesörlük tezi*. İstanbul: Ötüken Neşriyat.
- Harland, T. ve Pickering, N. (2011). *Values in higher education teaching*. London & New York: Routledge.
- Halstead, J.M. (2005). *Values and values education in schools. Values in Education and Education in Values* (Ed. J. Mark Halstead ve Monica J. Taylor). London & Washington: Taylor & Francis e-Library.
- Helwig, C., Ryerson, R. ve Prencipe, A. (2008). Children's, adolescents, and adults judgments and reasoning about different methods of teaching values. *Cognitive Development*, 23(1), 119-135.
- Hökeleli, H. (2013). *Ailede, okulda, toplumda değerler psikolojisi ve eğitimi*. İstanbul: Timaş Yayınları.
- Kapkın, B., Çalışkan, Z. ve Sağlam, M. (2018). Türkiye'de 1999-2017 yılları arasında değerler eğitimi alanında yapılmış lisansüstü çalışmaların incelenmesi. *Değerler Eğitimi Dergisi*, 16(35), 185-209.
- Karasar, N. (2008). *Bilimsel araştırma yöntemi*. Ankara: Nobel Yayınları.
- Karatay, H. (2015). *Değer aktarımı açısından yerli ve yabancı çocuk edebiyatı ürünleri*. Uluslararası Asya ve Kuzey Afrika Çalışmaları Kongresi, 939-948.
- Karatay, H., Destebaşı, F. ve Demirbaş (2015). Çocuk Edebiyatı Ürünlerinin 6, 7 ve 8. Sınıf Öğrencilerinin Karakter Gelişimine Etkisi. *Erzincan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 2, 123-140.
- Kavcar, C. (1999). *Edebiyat ve eğitim*. Ankara: Engin Yayıncılık.
- Kluckhohn, C. (1951). *Values and value-orientations in the theory of action: An exploration in definition and classification*. T. Parsons ve E. Shils (Ed.), *Toward a general theory of action* (s. 388-433) içinde. Cambridge, MA: Harvard University Press.
- Lesnik-Oberstein, K. (2005). *Defining children's literature and childhood*. Peter Hunt (Ed.). International Companion Encyclopedia of Children's Literature (s.15-29) içinde. London and New York: Routledge.
- Lovat, T. (2011). Values education and holistic learning: Updated research perspectives. *International Journal of Educational Research*, 50, 148-152.
- Maslow, A. (1996). *Dinler, değerler, doruk deneyimler* (Çev.H. Koray Sönmez). İstanbul: Kuraldışı Yayınları.

- Maren, M. ve Grisebach (1995). *Edebiyat bilimi'nin yöntemleri* (Çev. Arif Ünal). Ankara: Atatürk Kültür Merkezi.
- Özcan, V. (2011). *Hikâyelerle karakter eğitimi*. İstanbul: Moralite Yayıncılık.
- Özdemir, E. (1987). Edebiyat Eğitiminin Ölü Noktası. *Gösteri*, 85, 78-80.
- Peterson, C. ve Seligman, M. E. (2004). *Character strengths and virtues: a handbook and classification*. Oxford University Press.
- Rundell, K. (2020). *Neden çocuk kitapları okumalıyız -ne kadar büyük ve bilge olursak olalım-* (Çev. Şiirsel Taş). İstanbul: Domingo Yayınevi.
- Schwartz, S. H. (2012). An overview of the schwartz theory of basic values. *Online Readings in Psychology and Culture*, 2(1), 1-20. <https://doi.org/10.9707/2307-0919.1116>
- Smith, P. B. ve Schwartz, S. H. (1997). *Values*. J. W. Berry, M. H. Segall ve C. Kagitcibasi (Ed.), *Handbook of cross-cultural psychology*, (s. 77-118) içinde. Boston, MA: Allyn & Bacon.
- Ülken, H.Z. (2001). *Bilgi ve değer*. (2. Baskı). İstanbul: Ülken Yayınları.
- Yaman, E. (2014). *Değerler eğitimi*. (3. Baskı). Ankara: Akçağ Yayınları.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2013). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri* (9. Baskı). Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Yılmaz, O. (2013). *Fatih Erdoğan'ın eserlerinin eğitsel değerler açısından incelenmesi* (Doktora tezi). Atatürk Üniversitesi, Erzurum.

“Çocuk Edebiyatı ve Değerler Eğitimi Bağlamında Yapılan Lisansüstü Tezlerin Yöntembilimsel Eğilimleri” başlıklı çalışmanın yazım sürecinde bilimsel, etik ve alıntı kurallarına uyulmuş; toplanan veriler üzerinde herhangi bir tahrifat yapılmadığı bu çalışmanın yazarları tarafından taahhüt edilmiştir. Karşılaşılacak tüm etik ihlallerden “Sakarya University Journal of Education dergisi ve Editörü”nün herhangi bir sorumluluğu bulunmamakta olup, tüm sorumluluk yazarlarına aittir ve çalışmanın başka bir akademik yayın ortamına değerlendirilmek üzere gönderilmemiştir.

Araştırmacıların Makaleye Katkı Oranı Beyanı:

1. yazar katkı oranı: %35
2. yazar katkı oranı: %35
3. yazar katkı oranı: %30

Çıkar Çatışması Beyanı:

Yok.

Finansal Destek veya Teşekkür Beyanı

Bu çalışma için herhangi bir kurumdan finansal destek alınmamıştır.

